

č. 12-2014

MESIAČNÍK O FILMOVOM DIANÍ NA SLOVENSKU

WWW.FILMSK.SK

film.sk

CENA 1 €

ROZHOVOR

► Martin Štrba

TÉMA

► Odrazy literatúry
vo filmoch posledného
desaťročia

RECENZIA

► Kmeň ► Leviatan
► Salto Mortale
► Vlna vs. breh

FILMOVÝ KALENDÁR FILM CALENDAR 2015

¡KINÁ NA SLOVENSKU PRED ROKOM 1945!
¡CINEMAS IN SLOVAKIA BEFORE 1945!

ČOSKORO
V PREDAJI

NA ÚVOD

Hlavný rozhovor decembrového *Film.sk* sme venovali Martinovi Štrbovi. Páči sa mi, ako dokáže rozprávať o rozprávaní obrazom. Alebo konkrétne o fotografách slovenskej novej vlny. Hovorí o nich aj filmom. Nemusí to vždy dopadnúť dobre, keď sa s odstupom času spomína na mladícke nasadenie, spontánnosť, pribojnosť a drzosť, to všetko v napojení na kreativitu. Nemusí to vyjsť ani vtedy, keď má to spomínanie mladícky vyzerať. Pre mňa to však v Štrbovom filme funguje, jeho energia sa nezačína a nekončí pri predstave vyvolanej názvom *Vlna vs. breh*. A nie, nie je to len film o spomínaní.

V časopise ho hodnotia ďalší siedmi filmoví kritici a teoretici. Je to jeden z deviatich slovenských titulov, ktoré sa dostali do aktuálneho Hodnotenia *Film.sk*, a dokumentárne projekty tu majú opäť výrazné zastúpenie.

Téma čísla sa však venuje hraným snímkam. Presnejšie tým, ktoré sa viac alebo menej inšpirujú knižnými predlohami a nemajú viac ako desať rokov. No a s témou súvisí aj reportáž z nakrúcania filmu *Agáva*, ktorý vychádza z textu Ladislava Balleka. Režisérom je Ondrej Šulaj, sám skúsený autor textov.

Počas posledného mesiaca v roku nemá kinopremiéru žiadna slovenská novinka. V rubrike Recenzia však nájdete dva domáce tituly. Dokumentárne. Reflektujeme *Salto Mortale* v réžii Anabely Žigovej a film *Vlna vs. breh*, o ktorom už bola reč. A keď o ňom na nasledujúcich stranách hovorí Martin Štrba, vyjadruje sa o vlne a brehu aj obrazne. Tie dve slová v susedstve môžu vyvolávať rôzne asociácie. Mne teraz napadá, že som chcel ešte upozorniť na recenziu ruského filmu *Leviatan* a ukrajinského *Kmeňa*.

Za redakciu *Film.sk* vám želim pokojný sviatočný mesiac.

► Daniel Bernát

▪ FOTO: Peter Procházka

MAJÚ JE OBDOBENÉ SLOVENSKE FILMY

▲ Dušan Taragel, editor, spisovateľ a publicista

Mám rád veľa slovenských filmov. Mnohé z nich ani nie ako celok, ale len pre niektoré scény či atmosféru, ktorú majú. Napríklad film *Rodná zem* (1953). To je socialistická folklórna fantasy, dokonca vo farbe. Keď drevorubač Martin blúdi v kroji a konopných gatiach po Bratislave, potom prejde akýmsi parkom a vynorí sa pred zámkom, z ktorého znie ľudová hudba, to je nádhera. Alebo *Vlčie diery* (1948), prvý film o SNP. Veľakrát som ho videl ako dieťa na školských predstaveniach a scéna, keď naši partizáni strieľajú zlých Nemcov ako zajace odstreľovačkou, postavila vždy celé kino na nohy. Tento film obsahuje aj jednu z najznámejších a najsilnejších filmových scén, keď Jozef Budský s nohou zakliesnenou medzi brvnami kričí: „Nespúšťajte! Zabije ma!“ Zo súčasnej produkcie vysoko obľubujem film *Muzika* (2007). Keď ho odpremiérovala Česká televízia, ktosi u nás v redakcii zahlásil: „Konečne slovenský film, za ktorý sa nemusíme pred Čechmi hanbiť.“ Humor, irónia, krutá pravda a to všetko bez pátosu, tento film si môžem pozrieť vždy a znova. Nuž a na záver ešte *Babie leto* (2013), žánrový film, ako má byť, pomsta, krv, minimum logiky, zato plno mŕtvol, tomu sa nedá odolať. ▲

Stanislav Stankoci,

rektor Vysokej školy výtvarných umení

Na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave má umelecké audiovizuálne spracovanie tém určitú tradíciu, ktorá sa vo vzťahu k mediálnemu rozsahu študijných programov plnšie rozvinula až v priebehu poslednej dekády. V 65-ročnej histórii VŠVU sa základy animácie vyučovali v 70. a 80. rokoch na oddelení užitkovej grafiky. V tej dobe však škola nedokázala vytvoriť kvalitnejšie technické a technologické zázemie na výučbu – boli to viac-menej iba teoretické základy a praktické cvičenia. Vo vývoji VŠVU sa po roku 1989 začali vo výučbe intenzívnejšie uplatňovať nové médiá a posilňoval sa jej interdisciplinárny charakter. S tvorivými projektmi v audiovizuálnom spracovaní a žánrovej pestrosti sa počas poslednej dekády dalo čoraz častejšie stretávať na niekoľkých katedrách, ktoré pôsobia v študijných odboroch výtvarného umenia a dizajnu. Avšak koncentrovane sa tejto umeleckej produkcii venuje katedra intermédií a multimédií (atelier priestorových komunikácií, atelier „IN“ a atelier Transpraxis) a katedra vizuálnej komunikácie (MediaLab). Na prvom výučbovom pracovisku sa systematicky prístupuje k tvorivému procesu v interdisciplinárnom prostredí viacerých médií (video, počítačová animácia, fotografia, objekty, performance, kresba, soľptúra, interaktívna inštalácia a podobne). Táto platforma generuje široké spektrum možností a nástrojov na realizáciu postupov reflektujúcich aktuálne témy v priesečníkoch spoločenského života a v kontexte kultúrnej a sociálnej reality. MediaLab je zase otvorenou, experimentálnou a realizačnou platformou, vytvárajúcou teoretické a praktické zázemie na štúdium dôležitých fenoménov, ako sú čas, interaktivita, multimediálnosť v špecifickom technologickom rozsahu a vyjadrovacom jazyku vizuálnej komunikácie. Zaoberá sa praktickými otázkami práce s technológiami a vytvára priestor na diskusiu o širších súvislostiach multimediálnej kultúry. Vznikajú tu rôznorodé projekty od vlastných softvérových nástrojov cez interaktívne inštalácie a VJ-ing až po videoklipy či animované filmy. Študenti aj absolventi školy pracujú na mnohých projektoch, ktoré sú v mediálnom rozsahu široko štruktúrované a sú buď autonómnymi autorskými dielami, alebo tvoria špecifickú súčasť audiovizuálnych či kinematografických diel. Myslím si, že majú vysokú umeleckú úroveň a ich význam pre obidve sféry tvorby vnímam predovšetkým v špecifickom spôsobe konceptuálneho myslenia a využívania mediálnych prostriedkov, nasmerovaných do aktívnej komunikácie s prijímateľmi v širokom verejnom priestore. ▲

14

03 MYSLÍM SI

04–05 HODNOTENIE FILM.SK

06–09 KALENDÁRIUM

10–11 PREMIÉRY v kinách

11–13 Správy Z FILMOVÉHO DIANIA

14–17 ROZHOVOR: Martin Štrba

18–19 TÉMA: Slovenská literatúra vo filmoch posledného desaťročia

20–22 RECENZIA: Salto Mortale podľa Anabely Žigovej

23–25 RECENZIA: Vlna vs. breh podľa Martina Štrbu

26–27 RECENZIA: Kmeň podľa Myroslava Slabošpyckého

28–29 RECENZIA: Leviatan podľa Andreja Zviaginceva

30–31 REPORTÁŽ: Nakrúcanie filmu Agáva

32–33 AKTUÁLNE: Pavel Branko o Úkladoch jazyka

34–35 FILMOVÉ PUBLIKÁCIE / DVD NOSIČE / ČO ROBIA

36–37 OHĽASY: 16. MFF Bratislava

38 OHĽASY: Filmový festival inakosti

39 OHĽASY: 18. MFDJ Jihlava

40–41 OHĽASY: Projekcia filmu Comeback vo väznici v Ilave

42 PROFIL: druhá režisérka a filmová historička Sylvia Lacková

43 SVET SPRAVODAJSKÉHO FILMU: Týždeň vo filme

44–46 TIPY MESIACA: Kino Lumière + PROGRAM / VÝROČIA

47 Správy Z FILMOVÉHO DIANIA

a uzávierky na granty a podporné programy

48 STALO SA ZA 30 DNÍ / Klapka.sk a Kino Lumière

Film.sk
Mesačník o filmovom dianí
na Slovensku (15. ročník)
Vydavateľ:
Slovenský filmový ústav

Adresa redakcie:

Film.sk / Slovenský filmový ústav
Grösslingová 32 / 811 09 Bratislava
TEL.: 02/57 10 15 25
FAX: 02/52 73 32 14
E-MAIL: film.sk@sfu.sk

Šéfredaktor:

Daniela Bernát

Redakcia:

Zuzana Sotáková

Redakčná rada: Peter Dubecký

generálny riaditeľ SFÚ

Alexandra Strelková

riaditeľka NKC – SFÚ

Marián Brázda

vedúci edičného oddelenia SFÚ

Miroslav Ulman

odborný referent Audiovizuálneho

informačného centra SFÚ

Simona Nôtová-Tušeřová

tlačová tajomníčka SFÚ

Štefan Vraštiak

tajomník KFN SSS

Karmen Koutná

vedúca predajne Klapka.sk

Jazyková redakcia:

Jaroslav Hocheľ

Design & grafická úprava:

A & D Brothers

Tlač: Dolis, spol. s r. o.

Uzávierka čísla 12/2014:

26. 11. 2014

Snímka na titulnej strane:

Salto Mortale – Film Europe

Film.sk vychádza s podporou MK SR.

ISSN 1335 – 8286

Názory redakcie sa nemusia zhodovať
s názormi prispievateľov.

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov
vrátane údajov v elektronickej podobe len
s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.
© Slovenský filmový ústav

15
MYSLÍM SI

Slovenskí filmoví vedci a kritici hodnotia slovenské celovečerné filmy druhého polroku 2014

V roku 2009 sme sa v redakcii Film.sk rozhodli v spolupráci s renomovanými slovenskými filmovými vedcami, historikmi, kritikmi a publicistami reflektovať slovenské filmy aj inak ako len vo forme recenzií či iných článkov. Vtedy sme po prvýkrát zverejnili tabuľku bodovania slovenských celovečerných filmov, ktoré mali v príslušnom roku premiéru v kinách.

Decembrové číslo *Film.sk* vám prináša hodnotenie slovenských filmov s premiérou v druhom polroku 2014. Hodnotíme deväť slovenských alebo majoritne slovenských dlhometrážnych titulov, ktoré spĺňajú finančné kritériá určovania krajín pôvodu podľa Európskeho dohovoru o koprodukciami. Na zoznam hodnotených filmov sa dostali aj tituly, ktoré mali viacnásobné uvedenie v kinách, no nepremietali sa s podporou distribučnej spoločnosti, ich nasadenie iniciovali samotní producenti filmov. Ide o snímky *DanubeStory* (r. J. Čavojská, V. Kampf) a *Prvý slovenský horor* (r. R. Slovák). Nehodnotíme minoritné koprodukcie *Zejtra napařád* (r. R. Havlík) a *Miesta* (r. R. Šapček), ani krátke slovenské snímky *Fongopolis* (r. J. Kožuch), *Nina* (r. V. Obertová, M. Čopíková) a *Ako vzniká tornádo* (r. V. Kocourková), ktoré sa v druhom polroku 2014 premietali ako predfilmy.

Systém bodovania zostáva rovnaký, pohybuje sa v škále od maximálnych piatich bodov po jeden bod. Prípustné sú aj polbody.

► dan

Slovenské a koprodukčné celovečerné filmy druhého polroku 2014 podľa filmových vedcov a kritikov

								
38 DANIEL DANGL, LUKÁŠ ZEDNIKOVÍČ	●●●	●●●	●	●●●	●●●	●●	●●	●●●
Comeback MIRO REMO	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●	●●●●	●●●●
DanubeStory JANA ČAVOJSKÁ, VLADIMÍR KAMPF	●●	●●	●	●	●●	●	●●	●●
Deti JARO VOJTEK	●●●●	●●●●	●●●	●●	●●●	●●	●●	●●●●
Láska na vlásku MARIANA ČENĎEL SOLČANSKÁ	●●	●●	●●	●●●●	●●	●●	●●	●●
Prvý slovenský horor RÓBERT SLOVÁK	●●	●	●	●●●	●●●●	●	●	●
Salto Mortale ANABELA ŽIGOVÁ	●●●	●●●	●●●	●●	●●●●	●	●	●●●
V tichu ZDENĚK JIRÁSKÝ	●●●	●●●	●●●	●●●●	●●●●	●●	●●	●●●
Vlna vs. breh MARTIN ŠTRBA	●●●●	●●●	●●●●	●●●	●●●●	●●●●	●●●	●●●●

LEGENDA HODNOTENIA: ●●●●● NAJVIŠŠÍ POČET BODOV / ● NAJNIŽŠÍ POČET BODOV / © NEHODNOTÍM
(VO VÝNIMOČNÝCH PRÍPADOCH SÚ PRÍPUSTNÉ AJ POLBODY) FILMY SÚ ZORADENÉ V ABECEDNOM PORADÍ

Mgr. Daniel Bernát (1979) – vyštudoval filmovú vedu na FTF VŠMU. Osem rokov pôsobil ako redaktor kultúrneho oddelenia denníka *Pravda*, od septembra 2012 je šéfredaktorom mesačníka *Film.sk*.

Pavel Branko, Dr. h.c. (1921) – od roku 1945 sa venoval prekladateľskej činnosti, v roku 1948 začal aj s filmovou kritikou. V rokoch 1957 – 1970 bol redaktorom dvojtýždenníka *Film a divadlo*, v nasledujúcich dvoch rokoch pracoval v SFÚ, v ďalšej činnosti mu zabránil publikačný zákaz. Do roku 1989 prekladal, prvé roky pod cudzími menami, po novembri 1989 sa vrátil k filmovej kritike. Autor publikácií *Mikrodramaturgia dokumentarizmu*, *Od začiatkov po prah zrelosti*, *Karol Skřípky, Straty a nálezy 1 – 3*, *Proti prúdu*. V roku 1997 získal Čestný doktorát VŠMU, v roku 2001 Zlatú kameru na 9. MFF Art Film a v roku 2007 Cenu Slnko v sieti za celoživotné dielo. Dokumentaristka Zuzana Piussi o ňom nakrútila film *Hrdina našich čias* (2009). Nedávno mu vyšla kniha esejí *Úklady jazyka*, ktorú vydalo vydavateľstvo MilaniUM v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom.

Doc. PhDr. Martin Ciel, PhD. (1963) – vyštudoval filmovú a divadelnú vedu, pracoval v SAV a SFÚ, v súčasnosti pedagóg VŠMU. Zaoberá sa teóriou a analýzou. Prednáškové kurzy viedol v New Yorku, Minsku, Tel Avive, Brne, Prahe. Publikoval niekoľko kníh a viacero štúdií o filme.

Mgr. art. Eva Filová, ArtD. (1968) – vyštudovala grafiku na VŠVU a filmovú vedu na VŠMU v Bratislave. Pôsobí na Katedre audiovizuálnych štúdií VŠMU a na Katedre Intermedií a multimédií VŠVU. Publikuje v domácich odborných časopisoch. Dramaturgicky a lektorsky pripravuje a uvádza filmové večery k výstavám v SNG a filmotekové *Kratasy z archívu* v Kine Lumière. Je spoluautorkou rozhlasového cyklu o filme *Kino-Ucho*. SFÚ minulý rok vydal jej knihu *Eros, sexus, gender v slovenskom filme*.

PhDr. Jaroslav Hochel (1962) – absolvent FFUK v Bratislave. V rokoch 1989 – 1992 pracoval v archíve SFÚ. Začiatkom 90. rokov sa začal venovať filmovej publicistike (*Dialóg*, *Slovenský denník*). V rokoch 1994 – 1998 bol redaktorom časopisu *Filmová revue* a kultúrnych rubrik denníkov *Večerník* a *Práca*. Od roku 1999 pôsobí na voľnej nohe ako filmový publicista a knižný redaktor. Ako redaktor, prekladateľ a autor hesiel týkajúcich sa slovenskej kinematografie sa podieľal na publikáciách *Ilustrovaná encyklopédia ľudskej vzdelanosti* a *Ronald Bergan: Film*. Bol členom odborných a novinárskych porôt viacerých festivalov. Po dve funkčné obdobia bol predsedom Klubu filmových novinárov SSN. V súčasnosti pôsobí aj ako jazykový redaktor *Film.sk*.

Mgr. Martin Kaňuch (1973) – absolvent odboru história a estetika na FF UK v Bratislave. Pôsobí na edičnom oddelení SFÚ. Je šéfredaktorom filmologického časopisu pre vedu o filme a pohyblivom obraze *Kino-Ikon*.

Prof. Václav Macek, CSc. (1952) – autor, resp. editor vyše dvadsiatich kníh o filme a fotografii (*Dejiny slovenskej kinematografie* spolu s Jelenou Paštěkovou, *Štefan Uher, Dušan Hanák, Ján Kadár, Slovenská imaginatívna fotografia 1981 – 1997, Súčasná slovenská fotografia, K dejinám slovenského dokumentárneho filmu, Tono Stano, Elo Havetta, Peter Župnik, Bratislava zadným vchodom*, atď.), prednášal v Poľsku, Česku, Rakúsku, Veľkej Británii, Nemecku, USA, Maďarsku, Rusku, Číne. Od roku 1993 do roku 2010 pôsobil ako vedúci na Katedre umeleckej kritiky a audiovizuálnych štúdií VŠMU, kde v súčasnosti nadále vyučuje. V spolupráci s Jelenou Paštěkovou pripravuje druhé, aktualizované vydanie *Dejín slovenskej kinematografie*.

Prof. PhDr. Jelena Paštěková, CSc. (1951) – vyštudovala estetiku a slovenčinu na FFUK v Bratislave. Pôsobí na FTF VŠMU a v Ústave slovenskej literatúry SAV. Venuje sa interdisciplinárnej problematike, dejinám slovenskej kinematografie a slovenskej literatúre po roku 1945. Bola vedúcou riešiteľkou kolektívnych grantových projektov (*Poetika a politika, Identity a hranice*) a školiteľkou viacerých doktorandov. Publikuje monografické práce (*Rozprávania o rozprávani*) a štúdie v domácich a zahraničných vedeckých časopisoch a zborníkoch. V súčasnosti pripravuje v spolupráci s Václavom Macekom druhé, aktualizované vydanie *Dejín slovenskej kinematografie*.

O HODNOTENÝCH FILMOCH SME PÍSALI VO FILM.SK: ► **38** – NOVINKY: *Film.sk* 9/2014, s. 16 – 17; RECENZIA: *Film.sk* 10/2014, s. 26 – 28 ► **Comeback** – NOVINKY: *Film.sk* 10/2014, s. 14 – 15; RECENZIA: *Film.sk* 11/2014, s. 34 – 36 ► **DanubeStory** – z *FILMOVÉHO DIANIA*: *Film.sk* 7-8/2014, s. 16 ► **Deti** – NOVINKY: *Film.sk* 9/2014, s. 18 – 19; RECENZIA: špeciálne vydanie *Film.sk* – Projekt 100, s. 16 – 19 ► **Láska na vlásku** – NOVINKY: *Film.sk* 10/2014, s. 16 – 17; RECENZIA: *Film.sk* 11/2014, s. 37 – 39 ► **Prvý slovenský horor** – z *FILMOVÉHO DIANIA*: *Film.sk* 9/2014, s. 15 ► **Salto Mortale** – NOVINKY: *Film.sk* 11/2014, s. 16 – 17; RECENZIA: *Film.sk* 12/2014, s. 20 – 22 ► **V tichu** – NOVINKY: *Film.sk* 9/2014, s. 20 – 21; RECENZIA: *Film.sk* 10/2014, s. 29 – 31 ► **Vlna vs. breh** – NOVINKY: *Film.sk* 11/2014, s. 18 – 19; RECENZIA: *Film.sk* 12/2014, s. 23 – 25; ROZHOVOR: *Film.sk* 12/2014, s. 14 – 17

FILMOVÉ PODUJATIA NA SLOVENSKU ▶

od 11. septembra

(51 SLOVENSKÝCH MIEST)

20. PROJEKT 100 – 2014

Najväčšia putovná prehliadka filmov na Slovensku aj vo svojom okruhu ročníku predstavuje desiatku výnimočných filmových diel a dva krátke slovenské filmy. Do konca roka si diváci môžu pozrieť snímky *2001: Vesmírna odysea*, *8½*, *Biely boh*, *Deti*, *Ida*, *Jimmy P.*, *Koyaanisqatsi*, *Nick Cave: 20 000 dní na Zemi*, *Pulp Fiction* a *Ťažký deň*. Dva slovenské animované filmy *Nina* (V. Obertová, M. Čopíková) a *Fongopolis* (J. Kožuch) sa premietajú ako predfilmy.

▶ www.asfk.sk/projekt-100/projekt-100-2014

1. december ▶ 20.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR)

Kino inak: Euromajdan – Hrubý zstrih

Projekcia kolektívneho diela ukrajinských filmárov mladšej generácie.

▶ www.a4.sk

1. – 6. december

(BRATISLAVA – KINO MLADOSŤ, KINO FILM EUROPE)

MittelCinemaFest – Stedoeurópska prehliadka súčasného talianskeho filmu

Dvanásť ročník prehliadky prinesie talianske filmové novinky, ktoré sa budú premietat v pôvodnom znení so slovenskými titulkami. Uvedené budú tituly *The Lack* (r. Masbedo), *Mafia zabíja len v lete* (r. P. Diliberto), *Pozoruhodný mladík* (r. M. Martone), *Prestávka* (r. L. di Costanzo), *Prestanem, kedy sa mi zachce* (r. S. Sibilía), *Tmavšia ako noc* (r. S. Riso), *V božej milosti* (r. E. Winspeare) a *Naše deti* (r. I. De Matteo). Film *GlaucoCamaleo* Lucu Trevisaniho premietne kino Film Europe.

▶ www.iibratislava.esteri.it

1., 15. december ▶ 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Kratasy z archívu: Rozpor doby a viery

V monotematickom cykle sa tentoraz pozrieme na systematické znížovanie moci cirkevi po druhej svetovej vojne, ktoré vyvrcholilo v roku 1950 likvidáčnými akciami „K“ (Kláštor) a „R“ (Rehoľnícky). Program je zameraný na to, ako sa menil prístup k náboženstvu od začiatku 60. do polovice 70. rokov. Vo výbere filmovej historičky Evy Filovej budú uvedené filmy *Deň sv. Ladislava*, *Dáma v čiernom*, *Omša*, *Intolerancia*, *Moja teta Vincencia*, *Kto vy-*

myslel koniec sveta?.

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

2. december ▶ 10.30

(BRATISLAVA – KINO FOAJÉ)

Premietanie Pelo Malo pre rodičov s deťmi

Premietanie pre rodičov, ktorí už dlho chceli vidieť film *Pelo Malo*, ale nemal im kto postrážiť deti.

▶ www.foaje.net

2. december ▶ 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Výročia osobností: Andrej Hryc

Pri príležitosti 65. narodenin slovenského herca Andreja Hryca sa premietne komédia *Sladké starosti* (r. J. Herz, 1984).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

2. december ▶ 20.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR)

Kino inak: Rohmer v Paríži

Premietanie filmu režiséra Richarda Miseka v anglickom jazyku bez titulkov.

▶ www.a4.sk

3. december ▶ 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Výročia osobností: Eva Mattes

Pri príležitosti 60. narodenin nemeckej divadelnej a filmovej herečky Evy Mattes bude uvedená dráma *Effi Briestová* (r. R. W. Fassbinder, 1974).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

3. december ▶ 18.00

(BRATISLAVA – KINO FOAJÉ)

Ars Poetica s Kinečkom: Jiné vize 2013

Výber desiatich krátkych filmov zo sekcie Jiné vize, ktorá bola súčasťou prehliadky animovaných filmov PAF 2013 v Olomouci a zostavil ju člen umeleckej skupiny RAFANI David Kořínek. Premietnu sa tituly *Naše těla chrání moře* (r. A. Sobotková), *Naked Dinner* (r. M. Vredík), *Atlas 1.0* (r. J. Korselt), *Čapatý Ján* (r. M. Hájková, P. Šprincl), *Hrnec* (r. I. Svoboda), *Absence* (r. J. Martinec), *Birdwatchers Wife* (r. K. Doležalková), *Značky* (r. M. Trnka), *Make Some Noise* (r. J. Husták) a *Kouzlo zapomětlivosti* (r. V. Vlčková, J. Šrámek, M. Bůřil).

▶ www.foaje.net

3. december ▶ 20.00

(BRATISLAVA – KINO FOAJÉ)

Ars Poetica s Filmtopiu

Premietanie rumunského filmu *Druhý valčík* (r. C. Porumboiu). ▶ www.foaje.net

3. december ▶ 20.00

(BRATISLAVA – KC DUNAJ)

Večer najlepších filmov a reklám roku 2014

Prednáška Petra Konečného, v ktorej divákovi prevedie tým najlepším, čo za uplynulý rok vzniklo v rámci kinematografie a reklamy.

▶ www.kcdunaj.sk

4. december ▶ 18.00

(BRATISLAVA – KINO FOAJÉ)

Ars Poetica s Kinečkom: Experimentálny film (1919 – 1959)

Ukážky prelomových filmových experimentov, rôznych technológií a prístupov z obdobia, keď vizuálny jazyk súperil s poéziou. Premietnu sa tituly *Symphonie Diagonale* (r. V. Eggeling), *Filmstudie* (r. H. Richter), *L'Idée* (r. B. Bartosch), *Swinging the Lambeth Walk* (r. L. Lye), *Meshes of the Afternoon* (r. M. Deren) a *A Man and His Dog Out for Air* (r. R. Breer). ▶ www.foaje.net

4. december ▶ 20.00

(BRATISLAVA – KINO FOAJÉ)

Ars Poetica s Fest Ančou

Vítaný výber 7. ročníka medzinárodného festivalu animovaných filmov Fest Anča 2014.

▶ www.foaje.net

4., 6. december ▶ 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Výročia osobností: Sissy Spacek

Pri príležitosti 65. narodenin americkej herečky Sissy Spacek, ktorá má na konte jedného Oscara a päť nominácií, uvidia diváci mysterióznu drámu *Nezvestný* (r. Costa-Gavras, 1982) a road movie *Príbeh Alvina Straighta* (r. D. Lynch, 1999).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

5. december ▶ 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Výročia osobností: Jeff Bridges

Pri príležitosti 65. narodenin amerického herca Jeffa Bridgesa, ktorý si zahral v tituloch ako *Král rybár* (r. T. Gilliam, 1991), *Americké srdce* (r. M. Bell, 1992) či *Svet podľa Prota* (r. I. Softley, 2001) bude uvedená kultová komédia *Big Lebowski* (r. J. a E. Coenovi, 1998).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

5. december ▶ 18.00

(BRATISLAVA – KINO FOAJÉ)

Ars Poetica s Kinečkom: Experimentálny film (1928 – 2005)

Výber filmov, ktoré spája motív tanca. Diváci si môžu pozrieť tituly *La Marche Des Machines* (r. E. Deslaw), *Rainbow Dance* (r. L. Lye), *Meditation On Violence* (r. M. Deren), *Dance Chromatic* (r. E. Emshwiller), *Angel Blue Sweet Wings* (r. Ch. Strand), *Take Off* (r. G. Nelson), *Reasons To Be Glad* (r. J. Scher), *Mouse Heaven* (r. K. Anger).

▶ www.foaje.net

7. december ▶ 17.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR)

Kino pre deti, mamy a otcov: To najlepšie z BAB

Pásmo krátkych animovaných filmov pre najmenších divákov, zložené z víťazných filmov 12. ročníka festivalu Bienále animácie Bratislava.

▶ www.a4.sk

8. december ▶ 19.00

(BRATISLAVA – KINO FOAJÉ)

Médium video

Jeden zo série prezentačných večerov zameraných na tvorbu mladých slovenských výtvarníkov, ktorí sa venujú práci s médium videa.

▶ www.foaje.net

8., 10. december ▶ 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Výročia osobností: Josef Ahrhám

Sedemdesiatpäť rokov oslávi v decembri český herec Josef Ahrhám, ktorý pred kamerou debutoval v študentskom filme Věry Chytilovej *Strop* (1961). Odvtedy si zahral v desiatkach titulov, ako sú napríklad *Pension pro svobodné pány* (r. J. Krejčík, 1967), *322* (r. D. Hanák, 1969), *Marečku, podejte mi pero!* (r. O. Lipský, 1976), *Vrchní, prchní!* (r. L. Smoljak, 1980) či *Všetci moji blízkí* (r. M. Mináč, 1999). Diváci si jeho herecký talent budú môcť pripomenúť snímkami *Návrat ztraceného syna* (r. E. Schorm, 1966) a *Křik* (r. J. Jireš, 1963).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

9., 14., 17., 20. december ▶ 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Herec v hlavnej úlohe + Výročia osobností: Gian Maria Volonté

Pri príležitosti 20. výročia úmrtia talianskeho herca Giana Mariu Volontého, ktorý sa preslávil

rolami zloduchov, budú uvedené štyri snímky: *Giordano Bruno* (r. G. Montaldo, 1973), *Svedectvo obce Marusia* (r. M. Litten, 1976), *Smrť Mária Ricciho* (r. C. Goretta, 1983) a *Mám strach* (r. D. Damiani, 1977).

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

10. december ► 17.00, 19.00

(BRATISLAVA – KINO FOAJÉ)

Buenos Aires Experiment

Prehliadka argentínskeho experimentálneho filmu.

► www.foaje.net

11. december ► 18.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR)

Kino inak: Musíme si pohovoriť o Kevinovi

Projekcia filmu Lynne Ramsay v anglickom jazyku s českými titulkami.

► www.a4.sk

11. december ► 19.00

(BRATISLAVA – KINO FOAJÉ)

Profil: Eduardo Teddy Williams

Program venovaný mladému argentínskemu filmárovi.

► www.foaje.net

11. december ► 20.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR)

Kino inak: Chytač krýs

Projekcia debutového filmu škótskej režisérky Lynne Ramsay v anglickom jazyku s anglickými titulkami.

► www.a4.sk

11., 12. december ► 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Double Bill

Pokračovanie cyklu Double Bill sa zameria na dva filmy, ktoré spája cesta a kamióny. Prvým z nich bude triler *Duel* (r. S. Spielberg, 1972) a druhým road movie *Konvoj* (r. S. Peckinpah, 1978), ktoré bude uvedené aj pri príležitosti 30 rokov od smrti režiséra Peckinpaha.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

13. december ► 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Výročia osobností: Tom Waits

Pri príležitosti 65. narodenín amerického hudobníka a občasného herca Toma Waitsa sa premiet-

ne známy film Jima Jarmuscha *Káva a cigarety* (2003).

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

15. december ► 19.00

(BRATISLAVA – KINO FOAJÉ)

Médium video

Ďalší zo série prezentačných večerov zameraných na tvorbu mladých slovenských výtvarníkov pracujúcich s videom.

► www.foaje.net

16. december ► 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Výročia osobností: Ivan Letko

Pri príležitosti 80. narodenín slovenského herca a pedagóga Ivana Letka bude uvedený psychologický príbeh o citovom dozrievaní mladých ľudí *Odveta* (r. I. Húšťava, 1980).

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

17. december ► 20.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR)

Kino inak: Druhý valčík

Projekcia rumunského filmu so simultánnym dabingom v podaní hercov z divadla SKRAT.

► www.a4.sk

19., 21. december ► 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Zabávajte sa, prosím!

Vyznávači kvalitnej zábavy si prídu na svoje vďaka titulom *Život Briana* (r. T. Jones, 1979) a *Lietajúci Clipper* (r. H. Leitner, R. Nussgruber, 1962).

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

20. december ► 20.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR)

Kino inak: Heli

Projekcia filmu, za ktorý získal vlani Amat Escalante cenu za réžiu v Cannes. Premietanie bude v španielskom jazyku so slovenskými titulkami.

► www.a4.sk

27. december ► 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Výročia osobností: Myrtil Frída

Pri príležitosti nedožitých 90. narodenín českého filmového archivára, historika, publicistu, zakladateľa filmových zbierok Národného technického múzea a vedúceho Národného filmového archívu Myrtila Frídu bude premietnutá komédia *Adéla*

ještě nevečeřela (r. O. Lipský, 1977), v ktorej si Frída zahrál.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

28. december ► 18.00

(BRATISLAVA – KINOSÁLA SFÚ – GRÖSSLINGOVÁ 32)

Výročie: 65 rokov VŠVU

Pri príležitosti okrúhleho výročia Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave sa bude premietat film *Nejkrásnější věk* (1968) režiséra Jaroslava Papouška. Jeho príbeh sa odohráva v sochárskom ateliéri.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

PODUJATIA SLOVENSKEHO FILMU V ZAHRANIČÍ ►

3. október – 6. december

Medzinárodný festival outdoorových filmov,

viac ako 40 miest (ČESKO, SLOVENSKO)

Premietanie dokumentu *Stopy na hrebeni* (r. P. Barabáš).

► www.outdoorfilms.cz

20. november – 5. december

Mountain Film Festival, Salzburg (RAKÚSKO)

Premietanie dokumentu *Stopy na hrebeni* (r. P. Barabáš).

► www.daskino.at

21. november – 7. december

Sequence court-metrage,

Toulouse (FRANCÚZSKO)

Premietanie animovaného filmu *Sneh* (r. I. Šebesťová).

► www.sequence-court.com

27. november – 5. december

7. Európsky filmový festival,

Colombo (SRÍ LANKA)

Premietanie filmov *Legenda o lietajúcom Cypriánovi* (r. M. Čengel Solčanská) a *Tigre v meste* (r. J. Krasnohorský).

27. november – 7. december

Les sommets du cinéma d'animation –

Montreal and Quebec City International

Festival, Montreal, Québec (KANADA)

Premietanie animovaného filmu *Fongopolis* (r. J. Kožuch).

► form.zonefestival.com

29. november – 7. december

Hongkóngský židovský filmový festival,

Hongkong (ČÍNA)

Premietanie filmu *V tichu* (r. Z. Jiráský).

► www.hkjff.org

3. december

Cyklus Made in Czechoslovakia,

Segedin (MAĎARSKO)

Premietanie filmu *Medená veža* (r. M. Hollý).

► www.jgyypk.u-szeged.hu

4. december

Projekcia filmu na ZÚ, Štokholm (ŠVÉDSKO)

Premietanie filmu *Šťastia, zdravia vinšujeme* (r. M. Slivka).

► www.mzv.sk/stokholm

5. december

Prehliadka filmov o 1. svetovej vojne,

Varšava (kino Iluzjon) (POĽSKO)

Premietanie filmu *Štyridsaťštyri* (r. P. Bielik).

► www.mzv.sk/sivarsava

11. december

Projekcia na Katedre českého a slovenského jazyka na Univerzite La Sapienza,

Rim (TALIANSKO)

Premietanie filmu *L'alie polné* (r. E. Havetta) za účasti riaditeľa SFÚ Petra Dubeckého, filozofa a estetika Petra Michaloviča a filozofa Miroslava Marcelliho.

11. december

Premietanie v Slovenskom inštitúte

vo Varšave (POĽSKO)

Projekcia filmu *Noční jazdci* (r. M. Hollý).

► www.mzv.sk/sivarsava

11., 16. december

Projekcia v kine Filmpodium, Zürich (ŠVAJČIARSKO)

Premietanie filmu *Kristove roky* (r. J. Jakubisko) v rámci sekcie Kino ČSSR.

► www.filmpodium.ch

12. – 21. december

Bilbao Mendi Film Festival, Bilbao (ŠPANIELSKO)

Premietanie dokumentu *Stopy na hrebeni* (r. P. Barabáš).

► mendifilmfestival.com

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)

► Zuzana Sotáková

PREMIÉRA: 4. 12. 2014

Blbý a blbší sú späť

(*Dumb and Dumber To*, USA, 2014) DCP 2D, 110 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA

RÉŽIA: Bobby Farrelly, Peter Farrelly

HRAJÚ: Jim Carrey, Jeff Daniels, Laurie Holden, Kathleen Turner **DISTRIBÚTOR:** Itafilm

Po dvadsiatich rokoch je na plátne pokračovanie známej komédie. V živote Harryho a Lloyda sa za posledné roky veľa zmenilo, teda až na ich obmedzenosť. Keď sa Harry dozvie, že má dcéru, náhli sa za kamarátom Lloydom do ústavu, kde skončil po rozchode s milovanou Mary. Dvojica sa vydáva na divokú cestu naprieč Amerikou.

PREMIÉRA: 25. 12. 2014

Exodus: Bohovia a králi

(*Exodus: Gods and Kings*, Veľká Británia/USA/Španielsko, 2014) DCP 2D + DCP 3D, ŠUP, 142 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY/SLOVENSKÝ DABING, HISTORICKÝ/DRÁMA

RÉŽIA: Ridley Scott **HRAJÚ:** Christian Bale, Joel Edgerton, Aaron Paul, Sigourney Weaver, Ben Kingsley, Indira Varma, John Turturro **DISTRIBÚTOR:** Barracuda Movie

Epické dobrodružstvo v réžii Ridleyho Scotta je príbehom človeka, ktorý našiel odvahu vzoprieť sa moci impéria. Mojžiš sa postaví na odpor egyptskému faraónovi Ramsesovi, presvedčí 600-tisíc otrokov na útek z Egypta a na veľkolepú cestu do zasľubenej zeme.

PREMIÉRA: 11. 12. 2014

Hobit: Bitka piatich armád

(*The Hobbit: The Battle of Five Armies*, USA, 2014) DCP 2D + DCP 3D + 3D HFR, ŠUP, 144 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY/ČESKÝ DABING, DOBRODRUŽNÝ/FANTASY

RÉŽIA: Peter Jackson **HRAJÚ:** Ian McKellen, Martin Freeman, Richard Armitage, Evangeline Lilly, Lee Pace, Luke Evans, Benedict Cumberbatch, Cate Blanchett **DISTRIBÚTOR:** Continental film

Záverečný diel trilógie prináša epické vyvrcholenie dobrodružstiev Bilba Bublíka, Thorina Dubbina a skupiny trpaslíkov. Hoci sa im podarilo získať ich domovinu ovládanú drakom Smaugom, spoločenstvo jeho prebudením nechtiac rozpútalo vraždiacu silu. Buď sa rasy trpaslíkov, elfov a ľudí spoja, alebo neprežijú.

PREMIÉRA: 25. 12. 2014

Hodinový manžel

(*Hodinový manžel*, Česko, 2014) DCP 2D, 100 min., MP 12, KOMÉDIA

RÉŽIA: David Novotný, Bolek Polívka, David Matásek, Lukáš Latinák, Jitka Čvančarová, Lenka Vlasáková, Nina Divišková, Zuzana Norisová **DISTRIBÚTOR:** Continental film

Štyria vášniví hráči vodného póla prevádzkujú bazén, ktorý im však jedného dňa hygienici vypustia ako nevyhovujúci a štvorica sa razom ocitá na dne. Aby sa zachránili, skúsia prevádzkovať živnosť „hodinový manžel“, teda opravovať domácnosti rôznym dámam, ale – ako sa časom ukáže – nielen domácnosti...

PREMIÉRA: 4. 12. 2014

Leviatan

(*Leviatan*, Rusko, 2014) DCP 2D + blu-ray + DVD, ŠUP, 140 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Andrej Zviagincev **HRAJÚ:** Alexej Serebriakov, Jelena Ladova, Vladimir Vdovičnikov, Roman Madianov, Anna Ukolova **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Koľa žije v malom meste blízko Barentsovhov mora na severe Ruska. Hneď vedľa domu, kde býva so svojou mladou ženou a so synom z prvého manželstva, má vlastnú autoopravovňu. Starosta blízkeho mesta ho však chce o dom, pozemok i prácu pripraviť. Koľa sa odmieta vzdať. ► Recenziu nájdete na stranách 28 – 29.

PREMIÉRA: 4. 12. 2014

Magické striebro – Hľadanie kúzelného rohu

(*Blåfjell 2 – Jakten på det magiske horn*, Nórsko, 2011) DCP 2D + blu-ray + DVD, ŠUP, 84 min., MP, ČESKÝ DABING, FANTAZIJNÁ RODINNÁ ROZPRÁVKA

RÉŽIA: Arne Lindtner Naess **HRAJÚ:** Ane Viola Andreassen Semb, Johan Tinus Austad Lindgren, Toralv Maurstad, Elsa Lystad, Per Christian Ellefsen **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Po jesennom spánku sa modrí škriatkovia prebudili do treskúcej zimy. Malé údolie sa gazdovstvom, kde si nažívajú červení škriatkovia, ohrozuje ľadovec. Dokáže kráľovná Fjellrose pomôcť kráľovi červených škriatkov? ► Pred snímkom sa premieta krátky film *Ako vzniká tornádo* (SR, 2013, r. V. Kocourková).

PREMIÉRA: 18. 12. 2014

Noc v múzeu: Tajomstvo hrobky

(*Night at the Museum: Secret of the Tomb*, USA/Veľká Británia, 2014) DCP 2D, 89 min., MP, ČESKÝ DABING/SLOVENSKÉ TITULKY, RODINNÝ/DOBRODRUŽNÝ/KOMÉDIA

RÉŽIA: Shawn Levy **HRAJÚ:** Ben Stiller, Robin Williams, Dan Stevens, Owen Wilson, Ben Kingsley, Rebel Wilson, Dick Van Dyke, Rami Malek **DISTRIBÚTOR:** Barracuda Movie

Strážnika múzea Larryho čaká najdivokejšia a najväčšia dobrodružná cesta, na ktorej sa pokúsi zachrániť jedno dôležité kúzlo skôr, než sa navždy stratí...

PREMIÉRA: 25. 12. 2014

Paddington

(*Paddington*, Veľká Británia/Francúzsko/Kanada, 2014) DCP 2D, ŠUP, 98 min., MP, SLOVENSKÝ DABING, RODINNÝ

RÉŽIA: Paul King **HRAJÚ:** Hugh Bonneville, Sally Hawkins, Julie Walters **DISTRIBÚTOR:** Magic Box

Paddington je medvedík pochádzajúci z Peru, ktorý sa rukou osudu ocitá sám v Anglicku. Na stanici Paddington, podľa ktorej dostal meno, ho nájdu manželka Brownovci a spravia z neho ďalšieho člena rodiny. Všetko by bolo dobré, keby sa na scéne neobjavila riaditeľka miestneho múzea...

PREMIÉRA: 18. 12. 2014

Snehová kráľovná

(*Snežnja koroleva*, Rusko, 2012) DCP 2D + DCP 3D, ŠUP, 80 min., MP, SLOVENSKÝ DABING, ANIMOVANÝ/ROZPRÁVKA/RODINNÝ

RÉŽIA: Vladlen Barbe, Maxim Svešnikov **V SLOVENSKOM ZNENÍ:** Tatiana Pauhofová, Szidi Tobiasz, Peter Marcin, Marek Suchitra, Zuzana Kronerová a iní **DISTRIBÚTOR:** Itafilm

Animovaný film na motívy rozprávky H. Ch. Andersena prenesie divákov do krajiny sužovanej nekonečnou zimou, ktorú na ňu uvalila Snehová kráľovná. Dievčatko Gerda sa spolu s fretkou Lutou a škriatkom Ormom vydá na dlhú cestu do paláca Snehovej kráľovnej, aby zachránila bráčka Kaya a vyslobodila krajinu.

PREMIÉRA: 6. 12. 2014

Velkolepé múzeum

(*Das große Museum*, Rakúsko, 2014) blu-ray + DVD, 94 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DOKUMENTÁRNÝ FILM

RÉŽIA: Johannes Holzhausen **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Dokumentarista J. Holzhausen prináša divákovi neobyčajný, vtipný a dômyselný pohľad do zákulisia jednej z najväčších a najdôležitejších kultúrnych inštitúcií. Po dvoch rokoch strávených v útrobách Múzea dejín umenia vo Viedni ponúka obraz tamojšieho každodenného života a predovšetkým sled mikrodrám jeho pracovníkov.

Kinami sa preženie animované tornádo

Po nedávnej kinopremiére slovenských animovaných snímok *Nina a Fongopolis*, ktoré sa premietajú ako pred filmy v rámci prehliadky Projekt 100, prichádza do slovenských kín ďalší animovaný titul *Ako vzniká tornádo* od mladej autorky Veroniky Kocourkovej. Zábavné dielo pre deti aj dospelých rozpráva o tom, ako sa z molekúl vzduchu stane tornádo. Tento rok v júni získalo na 7. ročníku medzinárodného festivalu animovaných filmov Fest Anča v Žiline distribučnú cenu Di Award, vďaka ktorej ho diváci od 4. decembra uvidia v kinách. Uvádzať sa bude ako predfilm celovečernej rodinnej snímky *Magické striebro – Hľadanie kúzelného rohu*. Okrem toho sa v decembri a januári bude premietiť pred každým filmom uvedeným v kine Film Europe na Štefánikovej ulici v Bratislave. „Dostať sa do distribúcie je to najlepšie, čo môže film vyhrať,“ uviedla v júni v Žiline Veronika Kocourková, ktorá sa postarala o námet, scenár, animáciu aj kameru filmu. „Vďaka cene, ktorú udeľujeme v spolupráci s Film Europe Media Company, sa dostane domáca snímka medzi ľudí. Teší ma, že tento rok je to film Veroniky Kocourkovej Ako vzniká tornádo, pretože originálnym spôsobom rozprávania a výtvarným spracovaním nielenže divákov, či už dospelých, alebo detských, pobaví, ale aj niečo nové naučí. A práve to je na ňom výnimočné,“ uviedla riaditeľka Fest Anče Jana Slezáková.

► ZS

Podporná činnosť AVF v roku 2015

Rada Audiovizuálneho fondu na svojom rokovaní 28. októbra schválila štruktúru podpornej činnosti na rok 2015. Podporná činnosť fondu sa v budúcom roku sústreďí do piatich programov: 1. Tvorba a realizácia slovenských audiovizuálnych diel, 2. Distribúcia a iné uvádzanie diel na verejnosti, 3. Výskum, vzdelávanie a edičná činnosť v oblasti audiovizuálnej kultúry, 4. Rozvoj audiovizuálnych technológií v SR, 5. Podpora audiovizuálneho priemyslu v SR. Na podpornú činnosť fondu v roku 2015 je predbežne určená suma 6 miliónov eur. Z nej sa vytvorí 10-percentná rezerva na dofinancovanie priorit podpornej činnosti a zvyšných 90 percent sa rozdelí medzi jednotlivé programy a podprogramy nasledovne: 77 percent (4 158 000 eur) na program 1, 15 percent (810 000 eur) na program 2, 3 percentá (162 000 eur) na program 3 a 5 percent (270 000 eur) na program 4. Na podpornú činnosť fondu v programe 5 je určený osobitný príspevok zo štátneho rozpočtu. V štruktúre podpornej činnosti na budúci rok došlo aj k dvom obsahovým a formálnym rozšíreniam. Prvé sa týka vzniku nového podprogramu v programe 1 – 1.1.4 Produkcia hraných audiovizuálnych diel primárne určených pre audiovizuálne mediálne služby na požiadanie. Druhé rozšírenie zavádza novú formu podpory – kombináciu dotácie a pôžičky aj pre program 1, konkrétne pre podprogramy zamerané na produkciu hraných, dokumentárnych a animovaných audiovizuálnych diel a európskych koprodukčných kinematografických diel s menšinovým tvorivým a producentským podielom slovenského koproducenta. Kombináciu dotácie a pôžičky budú môcť využívať aj žiadatelia v podprograme 2.1.1 Distribúcia slovenských audiovizuálnych diel. Podrobné informácie nájdete na stránke www.avf.sk.

► dan

Predvianočný stánok predajne Klapka.sk

Predajňa SFÚ Klapka.sk ponúka svoje tituly za akciové ceny aj v predvianočnom stánku, ktorý nájdete od 1. do 22. decembra pri vstupe do budovy Národného osvetového centra na Námestí SNP v Bratislave. Predvianočný stánok s titulmi SFÚ a NOC bude otvorený denne od 12. do 18. hodiny.

► kk

Akcia Film.sk sa čoskoro uzavrie

V novembrovom čísle *Film.sk* sme predstavili akciu, vďaka ktorej získajú pätnásť vyžrebovaní čitatelia predplatné mesačníka na celý rok 2015 zadarmo. Radi by sme pripomenuli, že do akcie sa môžete zapojiť do 10. decembra. Stačí, ak nám pošlete e-mail na adresu filmsk@sfu.sk (do predmetu správy prosíme uviesť 15 Film.sk), alebo môžete využiť kupón, ktorý bol súčasťou *Film.sk 11/2014*, a vyplnený ho nechať v predajni Klapka.sk na Grösslingovej ulici 43 v Bratislave, prípadne ho zaslať poštou na adresu: Redakcia Film.sk, Slovenský filmový ústav, Grösslingová 32, 811 09 Bratislava.

► red

Súčasný slovenský film v Budapešti

V Budapešti sa od 17. do 19. októbra uskutočnila už 22. prehliadka slovenských filmov a odborný seminár, no po prvý raz to bolo v štýlovom kine Uránia, čo sa ukázalo ako veľmi dobrá voľba. Prehliadka sa tak otvorila aj pre verejnosť, ktorá sa mohla oboznámiť s výberom slovenských filmov za rok 2014. Za hrané snímky možno spomenúť aspoň *Krok do tmy*, *V tichu*, *Kandidát*, *Slovensko 2.0*, *Babie leto*, dokumentárnu tvorbu reprezentovali tituly *Felvidék – Horná zem*, *Zamatoví teroristi*, *Všetky moje deti*. Súčasťou kolekcie bolo aj pásmo filmov poslucháčov VŠMU v Bratislave a Akadémie umení v Banskej Bystrici. Keďže primárnym publikom boli študenti slovenských škôl, všetky filmy mali lektorský úvod – o úvod sa postarali Peter Dubecký, Peter Michalovič a Ondrej Šulaj. Okrem toho na seminári odzneli aj dve prednášky. Prvú predniesol Ondrej Šulaj a týkala sa VŠMU v Bratislave, druhú prednášku o kondícii slovenského filmu prezentoval generálny riaditeľ SFÚ Peter Dubecký. Toto podujatie, ktoré spoluorganizuje SFÚ, zohráva dôležitú funkciu kontaktu slovenských študentov v Maďarsku so slovenskou kinematografiou.

► Peter Michalovič (filozof a estetik)

TOP 10 SLOVENSKO

(1. 1. – 30. 9. 2014)

	POČET DIVÁKOV
1. <i>Ako si vycvičiť draka 2</i>	169 649
2. <i>Rio 2</i>	112 112
3. <i>Dědictví aneb Kurvaseneříká</i>	109 146
4. <i>38</i>	97 896
5. <i>Vlk z Wall Street</i>	97 780
6. <i>LEGO príbeh</i>	83 509
7. <i>Ladové kráľovstvo</i>	76 754*
8. <i>Noe</i>	74 713
9. <i>Transformers: Zánik</i>	71 493
10. <i>10 pravidiel jak sbalit holku</i>	69 819

* celkový počet divákov od premiéry – 172 221

zdroj: Únia filmových distribútorov SR a distribučné spoločnosti

Od 1. januára do 30. septembra 2014 prišlo do slovenských kín 2 972 758 divákov, ktorí zaplatili vstupné 15 005 043,10 eur. V porovnaní s rovnakým obdobím roku 2013 to znamená medziročný nárast počtu divákov o 13,54 percenta a hrubých tržieb o 13,07 percenta. Stúpila i priemerná návštevnosť na predstavenie z 28,72 na 29,12 diváka. Rovnako ako v prvom polroku 2013 aj teraz sa cez hranicu 100 000 divákov dostali len tri tituly. Potešiteľné je, že do Top 10 sa dostal aj domáci film. Dokument *38*, režijný debut dvojice Daniel Dargatzis a Lukáš Zedníkovič, mal premiéru síce až 11. septembra, ale do 30. 9., teda za necelých tri týždne, ho videlo 97 896 divákov. Vďaka tomu mu patrí 4. priečka a stal sa najnavštevovanejším slovenským dokumentom v ére samostatnosti. So 113 027 divákmi k 19. novembru (všetky výsledky k tomuto termínu sú neoficiálne) je už piatym divácky najúspešnejším slovenským filmom od roku 1993. Umiestnenie ďalších majoritne slovenských premiérových snímok bolo nasledovné: *Všetky moje deti* (premiéra 13. 2., 42. miesto, 24 408 divákov k 30. septembru/24 413 divákov k 19. novembru), *Arcibiskup Bezák Zbohom...* (13. 3., 76. miesto, 9 643/12 106), *Hrana – 4 filmy o Marekovi Brezovskom* (27. 3., 109., 3 802/3 802), *Felvidék – Horná zem* (3. 4., 111., 3 669/4 554), *Krok do tmy* (12. 6., 141., 1 363/1 364), *Socialistický Zombi Mord* (25. 4., 145., 1 211/1 361), *Prvý slovenský horor* (24. 6., 163., 862/965), *Slovensko 2.0* (10. 4., 161., 918/918), *V tichu* (18. 9., 182., 516/982), *Lyrik* (27. 3., 197., 392/392), *Štvorec v kruhu alebo Život medzi únikmi a snami* (27. 3., 207., 297/350), *DanubeStory*

(11. 6., 210., 283/302), *Dobrý človek* (27. 5., 230., 199/199). Z filmov, ktoré mali premiéru po 30. septembri, sa darilo *Láske na vlásku* (premiéra 9. 10.), ktorá mala k 19. 11. už 40 582 divákov. *Comeback* (16. 10.) videlo 2 105 divákov a film *Vlna vs. breh* (6. 11.) 147 divákov.

Všetkých 57 slovenských a koprodukčných titulov, ktoré sa premietali počas prvých deviatich mesiacov roku 2014, videlo spolu 164 448 divákov, čo tvorí 5,53 percenta celkovej návštevnosti.

► Miro Ulman

V Bruseli diskutovali členovia EFARN

V dňoch 20. a 21. októbra sa v Bruseli uskutočnilo 12. pracovné stretnutie členov EFARN – združenia organizácií zaoberajúcich sa zberom, analýzou a publikovaním dát o filmovom priemysle v Európe. Jeho členom je aj SFÚ. Pre Slovensko bola v súčasnosti okrem prezentácie dosahu daňových stimulov a porovnania systému daňových úľav v šiestich krajinách EÚ a Kanade mimoriadne zaujímavá debata o definícii pojmu „theatrical release“ (kinodistribúcia). Účastníci dospeli k záveru, že táto definícia v jednotlivých krajinách buď neexistuje, alebo je veľmi odlišná – od aspoň jedného uvedenia filmu v kine, na ktoré sa vyberá vstupné, cez uvedenie počas 7 dní za sebou v jednom kine (Portugalsko, Grécko), vo Fínsku je kritérium 5 dní, v Nemecku zase 7 platených predstavení v kine bez ďalšej špecifikácie. Je teda na každej krajine, ako sa rozhodne a čo uzná za kinematografické dielo, teda čo zahrnie do oficiálnych národných štatistík produkcie a distribúcie.

► miro

Zmeny vo vedení SFTA

Slovenská filmová a televízna akadémia (SFTA) má od 1. októbra nového prezidenta, ktorým je scenárista a dramaturg Marek Leščák. V tejto pozícii vystriedal Ondreja Šulaja, ktorý sa stal dekanom Filmovej a televíznej fakulty VŠMU v Bratislave. V novembri zároveň prežili dvaja noví členovia do prezídia SFTA – režisér Martin Šulík a dokumentarista Miro Remo.

► dan

Možno sa ešte vrátim k fotografii

► Erika Litváková (fotografka a lektorka fotografie)

Martin Štrba patrí k najvyťaženejším a najuznávanejším slovenským kameramanom, a to nielen doma, ale aj v Čechách, kde pôsobí predovšetkým. Spolupracoval s režisérmi Martinom Šulíkom, Vladimírom Michálkom, Agnieszkou Holland, Michaelou Pavlátovou, Janom Hřebejkom a mnohými ďalšími. Teraz má v kinách svoj vlastný film – dokument *Vlna vs. breh*, s ktorým nesúvisí len ako autor.

■ FOTO: Erika Litváková

Na vznik vodnej vlny treba nejaký impulz. Čo bolo tým najrozhodujúcejším impulzom, ktorý stál za takou silnou tvorivou komunitou, akou bola slovenská nová vlna?

– Myslím, že tých impulzov bolo viac. Jednak išlo o našu reakciu na prostredie. S niektorými sme sa síce poznali už na pôde Školy umeleckého priemyslu v Bratislave, ale tú silnú rezonanciu vyvolalo až podhubie pražského undergroundu. Tam to žilo napriek zúriacej totalite. A reakcie na totalitu boli o to intenzívnejšie, o čo bola Praha kultúrnejšia. Ďalej išlo aj o vnútornú potrebu fotografov ísť si svojou cestou, nepozerať sa doprava-dolava. Zohral v tom úlohu kultúrny potenciál, ktorý si so sebou priniesli z rôznych kútov Slovenska, a v tom novom podhubí si to všetko začali tvarovať po svojom. V rovnakom čase a na rovnakom mieste sa teda stretli ľudia z rôznych častí Slovenska a spoločne bývali na internáte, kde sa naakumulovala energia jednotlivých osobností. Bolo to intenzívne spolužitie, intenzívna komunikácia a konfrontácia. Hoci bol každý z nás svojbytný a originálny, to naše myslenie, spôsob tvorenia, prehodnocovania reality a jej následného inscenovania pred aparátom, to sa kdesi pretínalo, znásobovalo a bolo aj navonok viditeľnejšie. Aj film naznačuje to narážanie na breh, ktorý nejako reagoval – odrážalo sa to, teda vyskytli sa aj reakcie typu: „Čo sa to deje, čo sa snáď zbláznili?“, ale niekde na inom mieste brehu to zase vsakovalo, uchýtilo sa to a ostávalo v spoločnosti.

Ten výrazný tvorivý potenciál začal klíčiť až v Prahe? Na ŠUP-ke ste neboli výnimočný ročník?

– Ale áno, tam sa uskutočnilo akoby to prvotné zasiatie, čo súvisí s pani Milotou Havránkovou. Ona tam vtedy učila, ja som ju tam ešte zažil nejaký rok a pol, čo som spomenul aj pri uvádzaní filmu. Ako to už býva, začal som poďakovaním rodičom, ktorí boli v takej špecifickej úlohe. Keď im zo základnej školy chodilo čoraz viac poznámok typu „čo s tým vaším synom, ten len čumí z okna a vôbec sa nevie sústrediť na zadania a učivo“, rodičia ma podržali, riskli to a posunuli ma ďalej na štúdium fotografie. Na ŠUP-ke som sa dostal práve pod krídla pani Miloty, ktorá veľmi rýchlo postrehla, že to „čumenie“ nebola nesústredenosť na učivo, ale sústredenosť na niečo iné – na to, čo bolo za tým oknom. A navyše ma priviedla k poznaniu, že tie vonkajšie obrazy sú v úzkom spojení s mojim vnútorným svetom, v kontexte s mojimi vnútornými obrazmi.

Vizuálne hry slovenskej novej vlny pôsobia veľmi autenticky, nenájdem tam žiadnu odťažitú sebaštylizáciu a kalku – v popredí stojí hra, ktorá sa stáva umením. Váš život sa stáva umením. Mali ste vôbec medzi fotografiami nejaké vzory? Alebo to všetko vychádzalo jednoducho iba z váš?

– Myslím si, že existovali nejaké vplyvy, ale skôr v nevedomej rovine. Ako keď dieťa niečo odporuje a na základe toho sa učí, ako ďalej. Vo filme spomenie Honzo Pohribný, že mu to pripadalo, akoby sme prišli z rôznych dedín a naše „nevědění“ bolo našou obrovskou výhodou. Bolo oveľa silnejšie, keď sme robili čosi, čo vychádzalo rovno z nás, s priamym ťahom na bránu. Išlo o reakciu na istú akademickosť vo vtedajšej fotografii. Boli sme presvedčení, že sa netreba na niečo hrať v rámci intelektuálnej pôdy, ale že je nevyhnutné hádzať výpoveď na fotku priamo zo seba, tvoriť tak, ako to človek cíti. V tej dobe prevládala aj vo fotografii línia kvalitného dokumentu. Ešte teraz sa mi vynára, ako sme o tom debatovali. My sme ten dokument aj cítili, bolo to silné médium, no pripadalo nám, že inscenačným prístupom, tou hravou hranou manipuláciu skutočnosti sa zvyšuje šanca dostať sa v niektorých momentoch bližšie k pocitu reality, k podstate.

Uviedli ste, že film *Vlna vs. breh* bol pre vás príležitosťou „znovu spracovať prežitie, viac naplno prežívať život“, ktorý sa odohral v tom období. Posunulo vás nakrúcanie filmu niekam inam v reflexii daného obdobia? Získali ste tým nový pohľad?

– Určite. To je presne ako v období slovenskej novej vlny, keď sa realita tvorivým spôsobom prežívala do inscenovanej fotografie. Podobne som pracoval aj na tomto filme. A nechával som v ňom aj istú neučesanosť, ktorá k tomu živelnému prístupu inscenovanej fotografie patrí. Nechcel som ísť vždy úplne po srsti. V niečom sa fotografia a film prelínajú a v niečom sú tie médiá celkom odlišné. Fotografia je akoby naveky zachytený prítomný okamih a vo filme zase musíte uchopiť rytmiku deja, tok času.

A s výsledkom ste spokojný? Keby ste do toho išli znovo, zvolili by ste rovnaký prístup?

– Bolo by to asi vždy iné. Pri tom dokumente som si uvedomil, že je to živá hmota, ktorá sa mení pod rukami a asi aj preto je dobré to robiť. Je to taký psychotrénning, aby sa to v človeku nevymklo spod kontroly – tak v tvorbe, ako ani v živote. Robil som už dva dokumenty, no to bolo pred sto rokmi, takže

v tomto zmysle je *Vlna vs. breh* naozaj debut.

Ako kameraman ste takisto debutovali dokumentárnym titulom – hudobným filmom *Čertovo kolo* z roku 1989, ktorý sa krátko pred pádom režimu dostal do trezoru. Aj vaše nasledujúce filmy boli slovenské. Vašimi prvými českými projektmi sú filmy z roku 1998 – *Stůj, nebo se netrefím* a *Je třeba zabít Sekala*, za ktorý ste dostali Českého leva. Nakoľko sa pod váš odchod zo Slovenska podpísala privatizácia Koliby, pre slovenský film takmer likvidačná? V rokoch 1995 až 1999 bolo na Slovensku natočených 11 celovečerných filmov, kým v Čechách ich vzniklo viac než sto.

– To bolo také medziobdobie. Akási prirodzená reakcia môjho organizmu, intuícia či vnútorný kompas ma priviedli k tomuto rozhodnutiu. Že človek musí byť tam, kde sa niečo deje. Ale nepovažoval som to za emigráciu. Prahu som považoval a doteraz ju považujem za svoje mesto, to mi nikto nevezme. Historicky je, samozrejme, ukotvené v českej krajine, ale nedá sa odpárať ani to výrazné obdobie spoločného štátu, keď bola Praha hlavným mestom Československa. Napadlo mi v tejto súvislosti jedno staré čínske príslovie, ktoré hovorí, že keď padneš až na dno do prachu a potom sa zdvihneš, vždy tam niečo nájdeš, niečo zaujímavé, čo si môžeš so sebou zobrať. Cez skúsenosť pádu a znovuzrodenia vznikali často aj v periférnych oblastiach podhubia undergroundu. Takže tie pády majú svoj skrytý význam. Teraz sa to dá vidieť na slovenskej muzike, ktorá má výrazné špecifiká a vibrácie. Česi mali aj v tých deväťdesiatych rokoch organizačný drive, vedeli dať veci dohromady, pozháňať peniaze z viacerých zdrojov a vďaka tomu sa tam filmová tvorba úplne nezastavila. Faktom je, že dobrých filmov je len zopár, no bez toho množstva by asi nevznikli.

Práve to, čo ste v deväťdesiatych rokoch natočili s Martinom Šulíkom, patrí k tomu málu, čím sa slovenská kinematografia toho obdobia môže pýšiť. Ako si spomínate na prácu so Šulíkom?

– Mne sa to v živote tak prelieva. Aj do tej vlny som spadol akoby späťne počas štúdia kamery na FAMU, kam som sa síce dostal z odboru fotografie na ŠUP-ke, ale mal som problémy s atopickým ekzémom, čo mi trochu narúšalo mágiu tmavej komory. V tom čase som sa dozvedel, že existujú filmové laboratória, kde to všetko robia laboranti, a to ma v rozhodovaní výrazne ovplyvnilo. Samozrejme, že film

ma bavil, ale tím spolunažívaním s chalanmi na internáte to bolo akoby nachystané na slovenskú novú vlnu. Tesne po štúdiu na FAMU som sa ocitol tak trochu vo vzduchoprázdne, lebo moji filmoví spolupracovníci, ktorí boli prevažne z Poľska, sa rozutekali domov a mňa to nasalo späť a v rámci novej vlny vtedy vznikli moje najzásadnejšie fotografie. No a s Martinom Šulíkom sme sa spolu ocitli na vojne v Českých Budějoviciach. Vedeli sme síce o sebe aj predtým, ale až tam sme sa dali dokopy a prišlo silné obdobie, keď sme nakrútili všetky tie filmy, až na *Cigána*, ktorého som zo zdravotných dôvodov v mojej rodine nerobil ja, ale Martin Šec. Stále sme s Martinom Šulíkom v spojení a bol som dojatý, že sa ma mu môj dokument páčil.

Jan Hřebejk povedal, že „kameraman Martin Štrba je básnik obrazu a jeho jedinou nevýhodou je, že potom už človek nechce robiť s nikým iným“. Aj Agnieszka Holland by si vás vraj so sebou vzala na cesty všade tam, kde nakrúca filmy, ak by ste boli ochotný cestovať. Vyberáte si, s kým budete spolupracovať a s kým nie? Je nevyhnutné, aby ste boli s režisérom takpovediac na jednej „tvorivej vlně“?

– Som skôr konzervatívny, mám blízkych spolupracovníkov a na nových si nezvykám úplne hladko. Teraz sa to stalo pri projekte *Wilsonovo*, režiséri sa menili, kým sa do toho nepustil Tomáš Mašín. Najprv som z toho mal obavy, ale potom sa rozplynuli, lebo on je úžasný profesionál, ktorý dokáže počúvať aj sa o veciach rozprávať, čo rozširuje vedomie. Až na pár výnimiek sa mi vlastne nikdy neprihodila spolupráca, ktorá by bola neúnosná. No keď ste už spomínali Agnieszku, to je kapitola sama osebe. Viac než nesmierna životná skúsenosť. Vyššia než vysoká škola – nielen filmu, ale aj konania, prezentácie vlastných kvalít. Raz mi povedala: „Ty somár sprostý, keby si sa naučil anglicky...“ Ja sa ako-tak pretĺkam s tou svojou posunkovou rečou, už som vlastne celý svet obišiel, ale vždy pod krídlami niekoho, kto jazyk ovláda lepšie. Za tím sa určite skrýva nejaká trauma z detstva. (smiech)

Fotografovanie je relatívne solitérska činnosť a film je, naopak, kolektívne dielo. Ako si pri ňom vymedzujete svoj tvorivý priestor a kompetencie?

– Tímovosť je pri filme strašne dôležitá. Nevieť si vynachváliť, že tému ohmatáva z viacerých strán množstvo kreatívnych ľudí – režisér, kameraman, scenárista a v neposlednom rade architekt či kos-

• FOTO: Erika Litváková

týmový výtvarník. Má to však aj úskalie – tie egá sú vytesané do rôznych útvarov, niekedy majú ostrejšie hrany, inokedy sú zaoblenejšie. Ak je človek introvert, môže s tým mať problém. Ja som skôr uzavretý do seba a nerád idem do nejakých nervóznych konfrontácií, viem však, že keby som so svojím názorom nevyšiel von a neobhájil si ho, tak budem do konca života trpieť. Som nútený trochu na seba pracovať. To bolo čosi, keď ešte žila pani Věra Chytilová! Úžasná bytosť, ktorá mala vždy jasnú víziu. Tam to išlo napriamo, bola veľmi silná osobnosť, takže prišli aj modriny a škrabance. Doteraz cítim jej nechty zaryté v mojom ramene, keď sme zápasili, či je lepšie švenknúť doľava, alebo doprava. Bola to ona, kto mi ukázala, že netreba nič ukladať do seba, ale ak pocítim pri spoločnom diele nejakú inakosť, treba s tou predstavou ísť okamžite von a s tým rizikom, že bude okresaná alebo presmerovaná.

Máte vo vlastnej filmografii titul, ktorý vám obzvlášť prirástol k srdcu?

– Každý je nejakým úponkom prirastený. Ale *Záhrada*, to bol skutočne intenzívny zážitok. Spolu so *Sekalom*. Teraz som však zvedavý na spomínané *Wilsonovo*, pretože je z úplne iného súdka.

Vzdialenosť medzi Martinom a Štrbou je niečo vyše sto kilometrov. Aká je vzdialenosť medzi Martinom a Štrbou? Nakoľko vaša profesia zasahuje do vášho osobného života a do akej miery dokáže vaše súkromné prežívanie ovplyvniť vašu prácu?

– Je to presne tých sto kilometrov. Rozosmialo ma to, pretože som si spomenul na jeden projekt, ktorý som uskutočnil so svojou ženou – trasa z Martina do Štrby a späť bola čiastočne aj naša svadobná cesta. A dokonca som si spomenul, že keď som vyrastal a zistil, že existujú tieto dve mestá, tak majú prvou profesijnou túžbou bolo stať sa šoférom autobusu na tejto trase. Videlo sa mi to úžasne.

Držím vám palce pri ďalších projektoch, nech vás aj naďalej kameramanský život teší.

– A možno ma to ešte vrhne späť k fotografii. Spolupráca s fotografmi vlny ma vážne nadchla. Samozrejme, teraz som zavalený filmom, čo sa energie týka, ale vnútorne mám k tomu blízko. A občas aj niečo napíšem. Keď sa k tomu pridajú obrázky, možno to vyústi do nejakej knižky. ▲

□ Rozšírenú verziu rozhovoru čítajte na www.film.sk.

Filmové „adaptácie“ s vročením obmedzeným?

► **Kristína Aschenbrennerová** (filmová publicistka)

Spisovateľ a scenárista Alfonz Bednár by sa tento rok dožil stovky a v lete sa do distribúcie dostal film *Krok do tmy*, ktorý je inšpirovaný jeho novelou *Rozostavaný dom*. Za posledných desať rokov pritom vzniklo päť celovečerných hraných filmov pre kiná, ktoré sa rôznym spôsobom vzťahujú k literárnym predlohám. Tri z nich sú zasadené do obdobia druhej svetovej vojny (*Rozhovor s nepriateľom*, *Nedodržaný sľub*), respektíve krátko po nej (*Krok do tmy*), jeden na koniec sedemdesiatych rokov (*Muzika*). Len jeden možno označiť za film zo súčasnosti – datovaním rozprávania aj predlohou (*Kandidát*).

Už na prvý pohľad je zrejmý nepomer, ktorý sa nedá celkom vysvetliť poukazom na to, že iné filmy – tie, ktoré nepracujú s knižnými predlohami – sa venujú prevažne súčasným témam. Čiastočne sa možno odvolať na skutočnosť, že samotné literárne predlohy sú reflexiami minulosti – *Rozhovor s nepriateľom* a *Rozostavaný dom* sa vracajú o dekádu späť, *Muzika* asi 15 rokov dozadu, *Nedodržaný sľub* až 50 rokov. Kľúčovou však ostáva potreba návratu k našej historickej skúsenosti, pocit nedostatočného vyrovnania sa s minulosťou, potreba revízie už vypovedaného. Osudy postáv existujúcich v krízových situáciách vojny alebo prechodu do novej, komunistickej éry budovania socializmu majú čo povedať aj súčasnému (mladému) divákovi. „Vojna je veľká téma, zásadná udalosť moderných dejín a nie všetko je v učebniciach dejepisu. Okrem toho, fašizujúce tendencie, ktoré by mohli viesť k podobnej katastrofe, sú stále živé. Vojna je aj ideálna látka pre drámu, dobro a zlo sú také evidentné. Či chceme, alebo nechceme, osudy, ktoré poznačila, sa týkajú každého na planéte.“¹ Vo vzťahu k šesťdesiatym rokom a k neskorším dekádam, či už normalizačného, alebo porevolučného obdobia, sa prostredníctvom adaptácií otvára priestor na nepriame zaujatie vlastného postoja. Paradoxne, často je skôr zmierlivý, opatrný, vzdialený od vecnosti až tvrdosti, s akou sa pristupuje k „faktom“ slovenského štátu a prvých rokov povojnového Československa.

Novela Leopolda Laholu *Rozhovor s nepriateľom*

(1954) predstavuje podľa režiséra rovnomenného filmu z roku 2007 Patrika Lančariča akýsi archetypálny príbeh o potrebe rozhovoru. Prostredníctvom príbehu nemeckého vojaka, ktorý vyhlásil vojnu vojne, protestne odmieta zastreliť zajatca-partizána a namiesto toho s ním chce viesť rozhovor, si podľa Lančariča môžeme uvedomiť negatívne následky vyvodzovania kolektívnej viny² ako zdroja neracionálneho strachu a xenofóbie, existujúcich aj v súčasnosti. Pre Miloslava Luthera je *Krok do tmy* (2014) predovšetkým príbehom „o rozjatrenom svedomí mladých ľudí, ktorí sa nedokážu vyrovnáť so svojou minulosťou, ale ani s prítomnou existenciou.[...] Mám dojem, že dnešní mladí ľudia sú v podobnej morálnej kríze. Náš film však nie je primárne o Povstaní a politických pomeroch. Hovorí o láske a narušených vzťahoch, o schopnosti precítiť morálne zblúdenie blízkych. Ponúkame rozkošatený, takmer románový príbeh skupiny ľudí, ktorí majú spoločnú krvavú povstaleckú minulosť a v nových pomeroch ju budú oportúnne využívať pri budovaní kariéry, alebo ju napriek existenčnému ohrozeniu odmietajú.“³ *Krok do tmy* sa sústreďuje na udalosti rokov 1954 – 55; obdobie SNP, v novele reflektované približne v rovnakej miere, sa v ňom využíva len na dotvorenie postáv a ich vzájomných vzťahov. Vo filme je doplnený národnostný aspekt (Moraváci vstahovaní na Slovensko) a mení sa aj záver príbehu. Okrem zvyčajného zachovania momentu „prekvapenia“ ide v prípade *Kroku do tmy* aj o logické vyústenie dilem postáv.

Krok do tmy paradoxne vyказuje užší vzťah k predlohe než *Muzika*, ktorá sa od Pišťankovej novely podstatne odklonila tak v charakterizácii postáv, ako aj v celkovom postoji filmu k nim a k zobrazovaným udalostiam. Naopak, v porovnaní s *Rozhovorom s nepriateľom* je v prípade *Kroku do tmy* zreteľný voľný prístup k Bednárovej novele. V *Rozhovore s nepriateľom* sa pracuje s Laholovým textom ako s divadelnou hrou, vo výraznej miere sa preberajú obrazy a dialógy slovo od slova, len s čiastočným pozmenením ich „inšcenácie“, respektíve intonácie.

Nedodržaný sľub (2009) vznikol na motívy autobiografických zápiskov Martina Petráška (Friedmanna) z roku 1995, ktoré vyšli aj knižne. Rozpráva o židovskom mladíkovi, ktorý zvláštnymi zhodami okolností prežil „pracovný“ tábor i ochorenie na tuberkulózu a stratil ilúzie o láskyplnom postoji partizánov k Židom. Film sa spolieha práve na emotívnu intenzitu témy a titulku „podľa skutočných udalostí“, možno aj preto upúšťa od pridania ďalších dramatických momentov, čím sa ochudobňuje o napätie, s výnimkou partizánskej epizódy, keď sa napätie preklápa do humoru.

Muzika (2007) v réžii Juraja Nvotu posúva rovnomennú novelu Petra Pišťanka (1993), situovanú na koniec sedemdesiatych rokov, od pomerne cynického obrazu do umiernenejšej polohy, ktorá je príznačnejšia pre „hřebejkovské“ snímky, keď filmári síce ukazujú negatíva doby, no robia to úsmevne, nostalgicky, často využívajúc dobové stereotypy, ako nedostatok banánov či boj proti „vlasáčom“.

Z päťke filmov sa vymyká adaptácia knihy Michala Havrana a Maroša Hečka *Kandidát* (predloha 2012, film 2013) v réžii Jonáša Karáska. *Kandidát* je zasadený do (nadčasovej) súčasnosti. Staví sa mimo snahy vyrovnáť sa s minulosťou, no vyhrňuje sa aj štylisticky. Osobitne je zvýšený dôraz na atraktivizáciu obrazu zmenou teploty svetla, zmnoužením obrazoviek, atypickými rakurzmi či grafikou, ako aj strihom, ktorý spolu s hudobným a zvukovým dizajnom akcentuje rytmus rozprávania. Ide tak skôr o pendant českého filmu (s koprodukčným slo-

venským a nemeckým podielom) *3 sezóny v pekle* v réžii Tomáša Mašína, ktorý má takisto zázemie v reklame. Karásek hovorí len o mimovoľných inšpiráciách bez úmyselného napodobňovania,⁴ no citeľné sú štylistické postupy novších heist filmov (Steven Soderbergh) či hollywoodskych režisérov so zázemím v reklame a vo videoklípech. A istú motiváciu poskytujú aj Havran s Hečkom, keď v knihe píše: „Dokonca veľké bavorské filmové štúdiá kúpili práva a oslovili Davida Finchera, aby jeho príbeh nakrútil.“⁵ Fincherov *Klub bitkárov* je snád prvým filmom, ktorý sa vynorí z pamäti pri pohľade na prácu s titulkom v scéne predstavovania tímu prezidentskej kampane, ktorá je kľúčovou motiváciou rozprávania.

V blízkej budúcnosti by sme sa mali dočkať ďalších adaptácií. O filme *Agáva*, ktorý pripravuje Ondrej Šulaj na motívy druhej kapitoly románu Ladislava Balleka *Agáty* (1981), sa dočítate v rubrike Reportáž. Medzi tie súčasné adaptácie patria *Červený kapitán* v réžii Michala Kollára a *Popol všetkých zarovná* (predtým *Ži a nechaj žiť*) v réžii Vlada Fischera, ktoré potešia najmä fanúšikov úspešného slovenského autora detektívok Dominika Dána. Uvedené tituly totiž vychádzajú z jeho predlôh *Červený kapitán*, respektíve *Popol všetkých zarovná* a *Nehanebné neviniatko*. Temnú atmosféru môže odľahčiť adaptácia „evitovky“ Evy Urbaníkovej *Všetko alebo nič* v réžii Marty Ferencovej. Tieto tituly by zároveň mohli uspokojiť tých divákov, ktorí volajú po žánrovom filme.

Prvý raz za posledných desať rokov vzniká situácia, že súčasné literárne predlohy získavajú prevahu nad „historickými“ témami a nad „klasikami“ sfilmovanými s odstupom dekad od ich vydania. Zatiaľ tu totiž funguje paradoxná situácia, keď súčasní slovenskí literáti zaznamenávajú zvýšený záujem čitateľov o rôzne žánre, no filmová tvorba akoby nebola pripravená na ich úspech nadviazať. Popri reflektovaní vlastnej faktickej či literárnej minulosti by sa nemalo zabúdať na súčasnosť, vo vzťahu k nej reflexia v hranom filme chýba. ◀

¹ <http://kultura.sme.sk/c/5380979/reziser-jiri-chlumsky-myslel-som-ze-sa-z-reklam-zblaznim.html>;

² <http://www.sme.sk/c/3195369/nechcem-aby-vo-mne-zil-nepriatel.html>

³ <http://www.filmsk.sk/cislo/nove-cislo-6-2014/novinky/krok-do-tmy>

⁴ <http://www.attelier.sk/neslovensky-film/>

⁵ Havran, Michal – Hečko, Maroš (2012): *Kandidát* – Denník z odpočívania. ARThur, s. r. o., s. 265.

Pokus o dekonšpiráciu

► Martin Ciel (filmový teoretik)

Režisérka Anabela Žigová nakrútila dokumentárny film *Salto Mortale*, ktorým sa snaží (proklamatívne) vyrovnáť s rodinnou minulosťou. Hlavným motívom jej filmu sa stalo pátranie. A k informáciám sa v tomto prípade nedostáva ľahko.

Špicel. Donášač. Eštebák. Tajný. Informátor. Terminológiou socialistického štátu agent ŠtB. Takéto označenie sa používalo v registračných protokoloch a operatívnych zväzkoch. Štátna bezpečnosť (a jej smutne slávne správy) tvorila spolu s Verejnou bezpečnosťou Zbor národnej bezpečnosti a spolu s vojskami ministerstva vnútra kompetenčne patrila pod toto federálne ministerstvo. Vedomých spolupracovníkov získavala rôzne – zväčša finančnými a (hlavne) inými výhodami, vydieraním. Istú úlohu tu hrala aj ideologická motivácia potenciálnych agentov, ale táto motivácia sa postupne minimalizovala a po roku 1968 sa stáva marginálnou. Tobôž v roku 1984, keď začal s ŠtB spolupracovať agent s krycím menom Zinok/Viktor. O neho vo filme *Salto Mortale* zdanlivo ide predovšetkým.

Protagonistka filmu, ktorá je zároveň jeho režisérkou, sa púšťa do hľadania odpovede na dve pre ňu základné otázky – prečo jej otec spoluprácu

podpísal a čo bolo obsahom tejto spolupráce. Pátranie je však úplne neúspešné. Otázky ostanú nezodpovedané, odpovede sú v dôsledku nedostatku informácií či neochoty riadiaceho dôstojníka zahalené takým tajomstvom, že neposkytujú dokonca ani len indície na nejakú interpretáciu alebo názor či kvalifikovaný odhad. Koniec koncov, komunistickí dôstojníci ŠtB pri skartáciách zväzkov po novembri '89 dobre vedeli, čo robia. Pretože minulosť sa neskladá len z faktov, ale aj z ich interpretácií. Ak sa zničia fakty (respektíve dokumentácia o nich), vytratia sa aj interpretácie a časť minulosti postupne zmizne ako slza v daždi. Hrany sa otupia, pamäť sa zastráši, proces zabúdania sa začne...

Rozprávanie filmu je lineárne a kauzálne, štandardné, s istou mierou ozvláštnenia. Formálne sa skladá zo štyroch obrazových línií. Dominantnou je zobrazenie protagonistky a jej verbálnych úvah, zväčša mimo obrazu formou vnútorného mono-

lógu. Ďalej sú to výpovede zamestnancov Ústavu pamäti národa, známych, kamarátov a kolegov agenta a v závere začínajú prevažovať výpovede obetí ŠtB. Tretou líniou sú ilustračné zábery situácií v „temnom lese“ a obrazový motív trampolíny. Štvrtou a poslednou je použitie archívnych čiernobielych materiálov, ktoré na rozdiel od predchádzajúcej neilustrujú vnútornú dynamiku sveta postáv, ale jednoducho dobu. Takáto naratívna štruktúra by bola a v podstate aj je v prípade dokumentárneho filmu v poriadku, pokiaľ by sa v nej sporadicky neobjavovali prílišné doslovnosti. A opisnosti. Nastrihnúť na slová o kalných vodách záber kalnej vody (a to je len jeden príklad) znamená vytvárať prílišnú redundanciu vo vzťahu slovo – obraz. Podobne (i keď v opačnom garde) je to pri monológoch mimo obrazu, ktoré často iba opisujú momentálne konanie protagonistky. Akoby tvorcovia z času na čas zabudli, že film by sa mal pokiaľ možno prioritne vyjadrovať obrazom. Pochopiteľne, roz-

právanie obrazom nemôže byť absolútny princíp pri dokumentárnom filme o pátraní po tajnej minulosti konkrétneho agenta ŠtB. Ide o to, že v prípade vzťahu verbálneho a obrazového v tomto ambicióznom diele nie je miera vyvážená presná. To však nič nemení na fakte, že *Salto Mortale* je zaujímavý a dôležitý film. A nielen pre Anabelu Žigovú, ktorá si zjavne potrebovala vyriešiť problém – a to teda aj je bez diskusie naozaj veľký problém, keď dieťa zistí, že jeho rodič pracoval v totalitnom štáte pre tajnú políciu. To jednoducho nejde psychologicky obísť tvrdením, že veď každý štát má tajné služby. Tento mimoriadne idiotský a mimoriadne populárny pseudoargument používajú takmer všetci zločineckí pohrobkovia diktatúr a je podobne ignorantný, ako keď niekto po páde policajného režimu zamestná vo svojej firme bývalého náčelníka bývalej politickej polície. Ale prah citlivosti a miera strachu sú u ľudí rôzne, stačí si napríklad pozrieť viacročný medzinárodný divadel-

ný projekt *Paralelné životy – 20. storočie očami tajnej polície* alebo mimoriadne oceňovaný dokumentárny film *Loubia hamra* (2013), v ktorom sa režisérka Narimane Mari skoro až experimentálne vyrovnáva s dramatickou a krvavou minulosťou Alžírsku v čase zásadnej zmeny jeho politického zriadenia. V týchto príkladoch ide však štruktúrne o viac-menej všeobecné metafory. V prípade snímky *Salto Mortale* ide programovo o osobný film. Autorka chce zistiť niečo o minulosti svojej rodiny a nezistí nič. Ale postupne sa ukazuje, že vedľajšie jednotlivosti sa stávajú dôležitejšími ako snaha o harmonizujúce (v estetickom zmysle) uzatvorenie celku. Správanie rodinných príslušníkov, rezidentov, kolegov, priznaných agentov a ich výpovede, v neposlednom rade aj komentáre obetí režimu skúmanej doby neodvratne, dokonca neúprosne vedú výpoveď filmu k záveru, ktorý už priamo naznačuje, že ignorovanie minulosti má jednoznačne negatívny vplyv na súčasnosť. Poznanie minulosti je bezpečnostný filter.

Ideológia v období socialistického štátu, smutne sa rozprestierajúceho za železnou oponou a budúceho komunizmus, bola systémom (s vlastnou logikou) existujúcich tvrdení, myšlienok, koncepcií, ktoré mali jednoznačnú úlohu: spracovať myslenie obyvateľstva tak, aby spolupracovalo s mocou. Propagandistický účel bol evidentný a prítomný. Problém bol v tom, že táto propaganda (t. j. realizácia ideologickej koncepcie pomocou konkrétnych modelov) bola vyprázdnená, skutočnosti ne-

primeraná. Používali sa v nej vyslovene umelé stereotypy, ktoré nevyplývali z archetypov myslenia a z reality, ale len zo spomenutej ideológie. Umelé stereotypy nemôžu fungovať (nie sú overiteľné), čo je koniec koncov zrejme. Nehľadiac na to, išlo, muselo ísť o oficiálny štandard chápania a výkladu sveta. A neustále potvrdzovanie tohto absurdného štandardu mala za úlohu práve ŠtB, ktorá to robila za pomoci mučenia, vydierania, kompromitujúcich materiálov, vyhrážok, zatajovania faktov, takzvanej skrytej propagandy, ohováračských kampaní voči emigrantom, nútením ľudí k spolupráci a presvedčaním obyvateľstva, že žije v najlepšom z možných svetov. ŠtB, „železná päsť“ komunistickej strany, „jej oči a uši“. ŠtB, priamo riadená KGB s čkistickým ideálom utopiť opozíciu v krvi a strachu. Toto bola minulosť.

Takže vo filme *Salto Mortale* v konečnom dôsledku vôbec nejde o to, aká motivácia viedla agenta s krycím menom Zinok/Viktor k spolupráci a o čo pri jeho spolupráci išlo. Iste, pre protagonistku/autorku je to zásadne dôležité. A škoda, že na to neprišla. Ale cesta, ktorú pri pátraní vykonala, je dôležitejšia, celý proces dokumentárneho pátrania sa ukázal dôležitejší ako cieľ. Pretože ukázal kontext – pokiaľ obyvateľstvo krajiny, v ktorej prebehla úspešná zmena z neslobody na slobodu, zabudne alebo ignoruje, aké to bolo predtým, tak sa to „predtým“ vždy v nejakej forme vráti. V nejakej forme. Vždy. ▲

• FOTO: Barracuda Movie

Hranica medzi umeleckou fotografiou a filmom

► Katarína Heribanová (absolventka estetiky na FiF UK Bratislava)

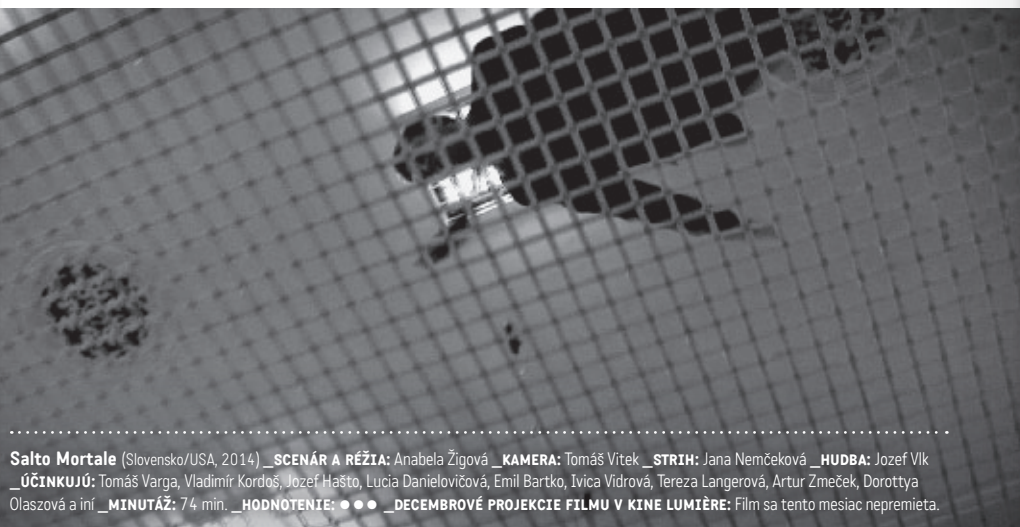
Novinkou z oblasti dokumentárnej tvorby je film *Vlna vs. breh* známeho kameramana Martina Štrbu, ktorý vypovedá o tom, ako sa v osemdesiatych rokoch minulého storočia stretla na pražskej FAMU silná generácia mladých slovenských fotografov. Nápad nakrútiť film vznikol vlani v Prahe pri organizovaní výstavy fotografií s názvom *Slovenská nová vlna*. Na túto úlohu sa podujal práve Štrba ako jeden z ôsmich členov tohto zoskupenia.

Martin Štrba sa do povedomia filmových divákov zapísal najmä ako dvorný kameraman Martina Šulíka. Okrem dokumentov spolu nakrútili snímky *Neha*, *Všetko čo mám rád*, *Záhrada*, *Orbis pictus*, *Krajinka*, *Slnečný štát*. V spolupráci s českým režisérom Vladimírom Michálkom zase urobil napríklad filmy *Je třeba zabít Sekala*, *Anděl Exit*, *O rodičích a dětech* či televízny seriál *Záchranáři*. Pre skúseného kameramana je však dokument *Vlna vs. breh* celovečerným režijným debutom.

Film približuje divákovi aj zábery zo spomínanej

výstavy, ktorými sa končí, ale predovšetkým nadšenie partie mladých ľudí, ktorí v osemdesiatych rokoch ešte nepoznali nové technológie, no nechýbala im kreativita, odvaha a hlavne originalita. Slovenská nová vlna vo fotografii je podobne ako vo filme poetická, jemne erotická a hravá. Spája sa s ňou ľahkosť, ktorá sprevádza prácu jej predstaviteľov až po súčasnosť.

Dokument zachytáva počiatočné obdobie tvorby jednotlivých protagonistov vlny, ktorými boli okrem Štrbu aj Tono Stano, Vasil Stanko, Rudo

Salto Mortale (Slovensko/USA, 2014) _SCENÁR A RÉŽIA: Anabela Žigová _KAMERA: Tomáš Vitek _STRIH: Jana Nemčeková _HUDBA: Jozef Vlk _ÚČINKUJÚ: Tomáš Varga, Vladimír Kordoš, Jozef Hašto, Lucia Danieľovičová, Emil Bartko, Ivica Vidrová, Tereza Langerová, Artur Zmeček, Dorotya Olaszová a iní _MINUTÁŽ: 74 min. _HODNOTENIE: ●●● _DECEMBROVÉ PROJEKcie FILMU V KINE LUMIÈRE: Film sa tento mesiac nepremieta.

• FOTO: Film Europe

Prekop, Peter Župník, Jano Pavlík, Miro Švolík a Kamil Varga. Autor filmu zachytáva výnimočnosť ich tvorby, ktorá je na našom území zrejme dodnes, no svojimi prácami zaujali a uspeli aj v zahraničí. Dokument je popretkávaný niťou spomienok na bezstarostné obdobie štúdia, keď vznikali nové a odvážne nápady. Mladí umelci vynikali hravosťou, spájalo ich tvorivé nadšenie a pre ich pohľad na svet bol charakteristický humor. „Snímky mohli byť pokojne aj neostre a rozmazané, hlavne aby tam bola emócia,“ spomína Kamil Varga. Dôležitým výrazovým prvkom v dielach vtedajších študentov bolo ľudské telo, nezriedka akt, ale aj ako portrét či ako predmet figurálnej tvorby. To všetko bolo okorenené poriadnou dávkou fantázie. Spolužiaci a generační spolupútnici si navzájom často stáli ako model a nedostatok kvalitnej techniky nahradili najmä originálnymi nápadmi a inscenovanou tvorbou, pomáhali si aj výtvarným dotváraním fotografií.

Rozprávanie ôsmich umelcov a ich portrétovanie sa neodvíja sukcesívne, ale paralelne. Zároveň je vedené chronologicky, pretože spomína-

nie jednotlivých protagonistov postupne smeruje k prítomnosti. Čas rozprávania je rámcovaný prvou spoločnou výstavou zo študentských čias na jednej strane a súčasnou retrospektívnou výstavou na druhej strane. Účinkujúcim fotografom nechýba nadhľad a zmysel pre humor, no neobídu ani vážnu tému predčasného odchodu jedného z nich. Jano Pavlík, nazývaný spolužiakmi Džano, sa stal obeťou duševnej choroby, ktorá ho dohnala až k nezvratnému tragickému koncu. Jeho kamarát a spolupútnik sa zamýšľa nad tým, či a ako sa dalo tejto tragédii zabrániť. Dochádza však k záveru, že keď sa v človeku spustí samodeštruktívny proces, neexistuje sila, ktorá by ho zastavila. Prirovnáva smutný koniec svojho kamaráta a kolegu k osudu Vincenta van Gogha. A smrť Jana Pavlíka sa odrazila aj v tvorbe ostatných protagonistov slovenskej novej vlny. Rozšírila onú ľahkosť a hravosť, typickú pre členov zoskupenia, o nový existenciálny rozmer.

Film predstavuje tvorbu, pracovné smerovanie a nasadenie všetkých členov zoskupenia. Každý z nich priniesol svoje videnie sveta, ktoré preta-

vil do fotografií. No zároveň si všetci pracovne i ľudsky rozumeli, aj teraz po rokoch si majú čo povedať a nezabudli ani na to, odkiaľ pochádzajú. Ich rozprávanie o tom, ako sa to všetko začalo a ako sa postupne každý z nich vyvíjal, je zaujímavé a vtipné. Nevyjadrujú sa pritom iba k svojej tvorbe, hoci tá je tu, pochopiteľne, zastúpená najviac. Rozprávajú aj o smrti, o zmysle života, priateľstva, o inštitúcii školy, o učení. Osobné výpovede a nálady bývalých spolužiakov pozorne sleduje kamera, za ktorou stojí jeden z protagonistov novej vlny, čo určite prispelo k tomu, že rozprávanie umelcov je spontánne a autentické. Na tvorbe filmu sa podieľali aj ostatní členovia zoskupenia, keď sa napríklad druhá kamera ocitla v rukách Tona Stana, ktorý natáčal Martina Štrbu. V dokumente sú nasnímané obrazy zo súčasnosti (pozoruhodná je rybačka na svitaní v Nórsku alebo jazda autom po Paríži), ale i množstvo pôvodného fotografického materiálu, ktorý zachytáva pôsobenie skupiny mladých fotografov na pražskej FAMU.

Umelci aj v súčasnosti pokračujú v tvorbe, dvaja z nich zároveň odovzdávajú svoje skúsenosti mladej generácii (Rudo Prekop pôsobí na FAMU, Miro Švolík vyučuje na bratislavskej VŠVU). Rudo Prekop okrem toho pracuje najmä s inscenovanou fotografiou a so zátiším, Kamil Varga sa zaoberá hlavne luminografiou (kreslením svetlom na svetlomitlivý materiál). Peter Župník, ktorý ako jeden z prvých československých fotografov vstúpil do fotografií maliarskymi zásahmi, čím ich vizuálne aj obsahovo posúval za hranice reality, v súčasnosti žije a tvorí v Paríži. Vo filme sa vyjadruje aj o tom, ako ho realita obmedzuje. Tono Stano, ktorý zostal po ukončení štúdia v Prahe, bol nazvaný majstrom čiernobieleho ženského aktu a jeho fotografie patria v tejto kategórii k európskej špičke. Preto je paradoxné a azda aj na škodu, keď vo filme konštatuje, že učiť nechce. Miro Švolík sa venuje predovšetkým fotografii v kombinácii s výtvarnými prvkami a fotografickým montážam. Vasil Stanko fotografuje akty a figurálne kompozície, vyjadruje sa najmä pomocou nahých ľudských tiel, z ktorých často tvorí rôzne takzvané zlepenice. Vo filme môžeme pozo-

rovať aj ukážky súčasnej umeleckej tvorby protagonistov, Štrba im poskytol dostatočný priestor. Umelci sa však nevyhli ani komerčným objednávkam, ich práce sa dajú vidieť aj v médiách a reklame, najmä v súvislosti s módnou fotografiou či s filmom. Hoci napríklad Tono Stano v dokumente hovorí, že by určite niečo nerobil len kvôli peniazom.

Vo filme sa mihnú aj známe osobnosti, ako je režisérka poľského pôvodu Agnieszka Holland či Magda Vášáryová, ktorá umelcov usmerňuje pri usporadúvaní výstavy v Pisztoryho paláci.

Vlna v názve filmu predstavuje energiu – omýva breh a zároveň naň naráža a formuje ho. Tento výbuch tvorivej energie vznikol medzi ľuďmi, ktorí mali podobné nápady a nazeranie na svet. No takisto aj breh ovplyvňuje vlnu. Táto búrka emócií obrátila vtedajšie stojaté vody fotografie. Nová vlna, ktorá so sebou priniesla tvorivosť a hravosť jej predstaviteľov niekoľko rokov pred pádom bývalého režimu, nestratila svoju silu a výpovednú hodnotu ani dnes. Netradičný dokument Martina Štrbu je dôkazom, že vlna stále nespí. Bezprostredne zaznamenáva jej vývoj a následné splynutie s prítomnosťou. Slovenská nová vlna vo fotografii však k svojmu konečnému brehu ešte nedoplávala, je to živel, ktorý sa valí ďalej. ▲

■ FOTO: Barracuda Movie

Vlna vs. breh (Slovensko/Česko, 2014) _ **RÉŽIA:** Martin Štrba _ **SCÉNÁR:** M. Štrba, Oľga Kaufmanová _ **KAMERA:** M. Štrba _ **STRIH:** O. Kaufmanová _ **ÚČINKUJÚ:** Jano Pavlík, Rudo Prekop, Vasil Stanko, Tono Stano, Martin Štrba, Miro Švolík, Kamil Varga, Peter Župník a ďalší _ **MINUTÁŽ:** 88 min. _ **HODNOTENIE:** ●●●●● _ **DECEMBROVÉ PROJEKcie FILMU V KINE LUMIÈRE:** Film sa tento mesiac nepremieta.

Mrazivé ticho

► Zuzana Štefunková (filmová publicistka)

Nájsť si miesto v spoločnosti je komplikovaný proces. O to viac, ak ste v nej nový a ešte iný. Výbornými pomocníkmi pri prekonávaní pocitu odlišnosti môžu byť inštitúcie a spolky združujúce ľudí s rovnakou odchýlkou či hendikepom. V takej skupine je jednoduchšie nájsť si miesto na úrovni priemerného, z davu nevyčnievajúceho jedinca a dostať tak šancu na dôstojný život. Hrdina ukrajinskej snímky *Kmeň*, ktorá vznikala v čase stupňujúceho sa konfliktu medzi Ukrajinou a Ruskom, prichádza medzi seberovných. Život, aký spozná, je však na míle vzdialený od normálneho či bežného.

Celovečernému debutu Myroslava Slabošpyckého *Kmeň* predchádzala štvorica krátkometrážnych snímok – *Incident*, *Diagnóza*, *Hluchota* a *Jadrový odpad* –, v ktorých si rodák z Kyjeva cibril svoj naturalistický pohľad na sociálnu tematiku, často prezentovaný z perspektívy nedospelého jedinca. Snímky sa objavili na niekoľkých prestížnych festivaloch, kde zaujali predovšetkým výraznou prácou so zvukovou zložkou. Od filmu s príznačným názvom *Hluchota*, ktorý vznikol v roku 2010, redukuje ukrajinský štyridsiatnik zvuk na nevyhnutné minimum. Žiadne nadbytočné hudobné motívy či prázdne slová. No napriek výraznej absencii tohto vnemu nemožno snímku jednoznačne označiť prívlastkom nemá. Postavy medzi sebou náruživito komunikujú – pohybmi, znakmi a gestami. Dešifrovať ich význam je však pre veľkú časť divákov nemožné. O dva roky neskôr posúva Slabošpycký hranice nonverbálnej komunikácie o triedu vyššie. Vytrácajú sa pohyby i latentné náznaky konverzácie. Čím zostáva scéna tichšia, tým výraznejšie sa profiluje reč tela. V bohom zabudnutom Černobyli

napokon ani nie je o čom rozprávať. Vzťah šoféra a upratovačky hovorí jasne aj bez zbytočného tárانيا.

Mladý muž vystúpi z autobusu na nemenovanom neznámom mieste. Okolo zastávky panuje všednodenný ruch. Mladík sa pomocou papiera, pera a rúk dá nasmerovať k internátnej škole pre študentov s rovnakým postihnutím, akým trpí on. Úvodný ceremoniál, ktorým sa otvára nový školský rok, prebieha napriek oslavnému charakteru v úplnej tichosti. Sme v škole pre hluchonemých. Krátko po príchode sa nováčik zoznamuje so staršími, ostrieľanejšími chlapcami a stáva sa členom ich organizácie, takzvaného kmeňa. Neskúsený mladík k vrstovníkom rýchlo prilne a osvojí si ich divoký a drzý spôsob života.

Z obsahovej stránky je *Kmeň* filmom s jednoduchou zápletkou. Ak vám však prekážajú naturalistické obrazy, scény hrubého násillia či pohľad na utrpenie, bude lepšie, keď sa *Kmeňu* vyhnete. Prostredie internátnej školy, kde sú žiaci ďaleko od ochraňujúcich rodičov, nahráva vlastnej hie-

rarchizácii študentov i šikane. No nie témou, ale predovšetkým výrazovými prostriedkami Slabošpycký zaujme. Mrazivé ticho diváka opantá a prinúti ho koncentrovať sa. Rýchle pohyby rúk totiž dostoja svojho významu až v nasledujúcej akcii. Nová forma filmového jazyka eliminuje nepotrebné. Popisy, názvy ani pojmy jednoducho neexistujú. Aj samotné postavy sa predstavia iba na konci, v záverečných titulkoch.

Slabošpycký hendikepovaných hrdinov nijako neglorifikuje. Naopak, ukazuje ich ako silno zomknutý klan, ktorý má k širokospektrálnej kriminálnej činnosti bližšie, ako by sme od postihnutej mládeže čakali. Prostitúcia, krádeže, fingovaný predaj a veľa iného sa deje pod patronátom jedného z pedagógov. Nepočuť má i svoje temné stránky. Ak napríklad nezachytíte bezpečnostné zvuky, varujúce pred nešťastím či nehodou, môže sa vám to škaredo vypomstiť. Divákovi – nestrannému po-

zorovateľovi nešťastia – len zovrie hrdlo a ticho potlačí výstražné znamenie, ktoré by mohlo pomôcť. Ticho na plátne aj v sále. Rozprávanie zvukom je nahrádzané rozprávaním obrazom. A práca s ním je Slabošpyckého silnou stránkou. Kamera pod vedením Valentina Vasianoviča drží krok s postavami, ako mlčanlivý spoločník sleduje mladých aktérov z tesnej blízkosti i z bezpečného odstupu. Pôsobivé jazdy a vnútrozáberové montáže dopĺňajú to, čo postavy zamlčia.

Na rozdiel od oscarového filmu *The Artist* či od argentínskej *Antény* nemá *Kmeň* tendenciu vracať sa ku koreňom filmových dejín. Práve naopak, práca so zvukom je posunom konvenčne zaužívaného znaku. Aby však snímka dokázala fungovať aj bez slov a titulkov, Slabošpycký vytvára obrazy pretkané emóciami, ktorých pozitívny i negatívny význam prečíta divák jasne a zrozumiteľne aj v tichu. ▲

Kmeň (Plemia, Ukrajina, 2014) _ **SCENÁR A RÉŽIA:** Myroslav Slabošpycký _ **KAMERA:** Valentin Vasianovič _ **STRIH:** V. Vasianovič
_HRAJÚ: Grigorij Fesenko, Jana Novikova, Rosa Babij, Alexander Dziadevič, Jaroslav Bileckij _ **MINUTÁŽ:** 130 min. _ **HODNOTENIE:** ●●●●
_DECEMBROVÉ PROJEKcie FILMU V KINE LUMIÈRE: Film sa tento mesiac nepremieta.

Kadiaľ vedú cesty zla?

► Viera Langerová (filmová publicistka)

Distribučná história filmov jedného z najrenomovanejších ruských režisérov Andreja Zviaginceva je v Česku aj na Slovensku skromná. Mimo festivalov sa u nás jeho snímky objavovali len zriedka. Asociácia slovenských filmových klubov zaradila do obehu jeho debut *Návrat* (2003), ocenený Zlatým levom na MFF Benátky, a to je zrejme všetko. Zviagincevov najnovší titul *Leviatan* (cena za najlepší scenár na tohtoročnom MFF v Cannes) uvádza do distribúcie spoločnosť Film Europe.

Po filme *Jelena* (2011) – komornom dramatickom príbehu rozvrátenej rodiny – Zviagincev rozširuje svoj pohľad na ruskú spoločnosť. Situuje ho na sever, do malého mestečka na brehu Barentsovhov mora, kde sa starosta rozhodne vyvlastniť pozemok s domom Koľu (Alexej Serebriakov) a jeho ženy Lile (Jelena Ladova). Finančná náhrada je žalostná, no v úvode filmu sledujeme súdne rozhodnutie, že jej výška je adekvátna. Koľa si prizval na pomoc svojho kamaráta, moskovského advokáta Dimu (Vladimir Vdovičenkov). Ten sa na kauzu pripravil, zobieral na primátora kompromitujúce materiály a chystá sa na tvrdý zápas.

Zviagincev vstupuje *Leviatanom* do kontextu spoločenskokritických filmov, ktorý v posledných rokoch formovali diela *Moje šťastie* (2010) Sergeja Loznicu či *Major* (2013) a *Hlupák* (2014) Juraja Bykova. Režisér sa i v médiách vyslovuje kriticky k súčasnému režimu a pripojil svoj podpis k listu ruských filmárov *Sme s vami!*, ktorý je odpoveďou na výzvu ich ukrajinských kolegov. (Text tohto listu si môžete prečítať na www.filmipress.sk v článku *Ruské filmové festivaly*.)

Diagnóza s chorobopisom dnešnej ruskej spoloč-

nosti je tristná, ovládajú ju skorumpované mocenské kruhy, ktoré sa ničoho neštítia. Starosta, ktorý pripomína viac vulgárneho a bezohľadného banditu než politika, ovláda nielen políciu a súdy, ale na ruku mu ide i cirkev. Scéna, v ktorej báťuška pop na omši vyzýva veriacich k poslušnosti, je v ruskom filme svojou odvahou a otvorenosťou výnimočná. Lenže bolo by povrchné zostručniť interpretáciu tejto sugestívnej fresky len na spoločenskú kritiku. Zviagincev a jeho spoluscenárista Oleg Negin majú širší záber a biblickou paralelou o hrozivom monštre povyšujú film na úroveň reflexie večného zápasu dobra a zla, sily a slabosti. Prizma týchto súradníc, do ktorej tvorcovia dosadzujú realitu, tak prekonáva hranice a oslovuje všetkých, ktorí sú ochotní identifikovať príznaky morálnej krízy kdekoľvek. U nás si podobné príbehy zvyčajne odbojujeme nasprostastými žánrovými odrhovákami, na viac nielo odvahy, ale, bohužiaľ, ani talentu.

Zviagincev sa obratom vracia k vnútornej konštelácii síl rodinného kruhu zo svojich predošlých filmov. V *Návrate* má absencia otca, predstavujúceho nečakane a bez vysvetlenia pred svojich dvoch synov, tragické následky. Vo *Vyhnaní* (2007) sa ro-

zohráva rozklad rodiny na úrovni partnerských vzťahov a vo filme *Jelena* je slepá materská láska motívom na zločin. Proti sile zla sa rodina emocionálneho a prudkého Koľu nedokáže postaviť aj preto, že ju rozožierajú vnútorné konflikty. Jeho mladá žena si nerozumie so synom z prvého manželstva a jej nevera zmariť všetky nádeje na záchranu a na aspoň relatívnu spravodlivosť. Triumf zla umožňuje slabosť dobra, to môžeme čítať z príbehu. Starosta mieri pištoľou na hlavu spútaného advokáta, ale nezabije ho, strelí vedľa, aby ho len postrašil a odplašil. Vie, že viac netreba. Liľa platí životom za celkom iné prečiny, ktoré s právnou kauzou nesúvisia. Zlo je odrazu neidentifikovateľné a nepredvídateľné, skrýva sa kdesi v človeku a je ťažké predpokladať, kedy sa vynorí a prejaví svoju deštruktívnu silu. Povaha zla Zviaginceva ako odda-ného čitateľa Dostojevského zaujíma a priťahuje. Objavuje sa v rôznych variáciách vo všetkých jeho filmoch a často má silný katarzný účinok.

Tou najzaujímavejšou rovinou Zviagincevových

príbehov je akési prírodné transcendentno, reprezentované prevažne obrazmi dažďa, jazier a morí, obklopujúcich či skrývajúcich stopy minulosti v podobe potopených vrakov lodí, opustených domov a podobne. V *Leviatanovi* leží na brehu obrovská kosť veľryby – morom vyvrhnutá spomienka na tvora, ktorý brázdil jeho vody plný života a energie. Živú veľrybu, ktorá magicky pláva vo vlnách, zahliadne tesne pred smrťou aj užasnúť Liľa. Jej smrť je symbolickým návratom i útekem do kolobehu večnosti. More vyplaví len jej mŕtve telo, oslobodené od apokalypsy nasledujúcej na konci príbehu.

Leviatan, často zobrazovaný ako morské monštrum, je mnohovrstvovým symbolom s rozličnými výkladmi, tak náboženskými, ako aj mytologickými. V starozákonnej interpretácii je tvorom, ktorý v súdny deň pomôže spravodlivým a ochráni ich. Pre veriacich aj neveriacich ostáva najnovšie dielo Andreja Zviaginceva výzvou plnou otázok o podobách a cestách dobra, zla a všetkého, čo ich obklopuje, zahaľuje i znejasňuje. ▲

Leviatan (Leviatan, Rusko, 2014) _RÉŽIA: Andrej Zviagincev _**SCENÁR:** A. Zviagincev, Oleg Negin _**KAMERA:** Stefano Barabino, Harald Erschbaumer _**STRICH:** Anna Mass _**HUDBA:** Philip Glass _**HRAJÚ:** Alexej Serebriakov, Jelena Ladova, Vladimir Vdovičenkov, Roman Madianov a iní _**MINUTÁŽ:** 140 min. _**HODNOTENIE:** ●●●●● _**DECEMBROVÉ PROJEKcie FILMU V KINE LUMIÈRE:** Film sa tento mesiac nepremieta.

▪ FOTO: Trigon Production/Michaela Hošková

Jesenná vôňa agátov

► Zuzana Sotáková

Na strome visia červené jablká, spod kotlíka sa šíri dymová vôňa, na stole stoja sklenené fľašky plné kadejakých dobrôt, ktoré drzo provokujú prázdny žalúdok. V záhrade Pisztoryho paláca to vyzerá ako ospalé letné doobedie, až na to, že v Bratislave je koncom októbra nezvyčajne chladné počasie a bez rukavíc, čiapok a bünd sa odvážia sedieť pod holým nebom snáď len herci pripravovaného filmu *Agáva*.

Filmový režijný debut scenáristu Ondreja Šulaja na motívy druhej kapitoly románu *Agáty* spisovateľa Ladislava Balleka sa v jeseni prehupol do poslednej tretiny nakrúcania. Výroba sa od konca mája sústredila, prirodzene, na juh Slovenska, kde sa Ballekove príbehy odohrávali – do Štiah, Jahodnej, Želiezoviec, Malých Vozokán a Tesárskych Mlyňan. „Príbeh filmu sa odohráva počas troch letných mesiacov a bol by som šťastný, keby sa mi aj film podarilo nakrútiť v tomto intervale. Je to zdanlivo jednoduchý príbeh lásky, možno až banálny, vnútri však ide o silnú psychologickú štúdiu rôznych charakterov. Odohráva sa v prelomovom období tesne po druhej svetovej vojne. Za dverami sa už nenápadne hlási Víťazný február, ktorý vymazal z dejín takmer celú jednu vrstvu slovenskej inteligencie,“ povedal pre letné dvojčíslo *Film.sk* režisér, ktorý považoval Ballekovu prózu za výzvu „jej témou o hľadaní istôt v povojnovom svete, zdanlivo banálnym príbehom na pôdoryse milostného tro-

juholníka, atmosférou južanského dusného horúceho leta s vôňou agátov, ktorá rozjatruje a dráždi myseľ obyvateľov pohraničného mestečka... Je ťažké toto všetko zachytiť vo filme a dúfam, že sa nám to aspoň čiastočne podarí,“ uviedol Šulaj.

Hoci na pläci vôňu agátov nahradila vôňa pahreby, do ktorej sám režisér prikladá polienka, zdá sa, akoby sa na ten malý kúsok Bratislavy naozaj vrátilo ospalé leto. Kým sa v záhrade všetko pripravuje na filmový obed, za stôl si postupne sadajú vyšťaľovaní herci – Vlado Kobielsky, Ady Hajdu, Boris Farkaš a nakoniec prichádza rozvážnym krokom aj Milan Lasica, ktorý sa v *Agáve* predstaví v jednej z hlavných úloh. Jeho doktor Varga si pomaly sadá ku kotlíku a mieša jeho obsah vareškou. Po technickej skúške musia ísť dole deky aj bundy, Dada Duditšová sa prezúva z teplých číziem do krpcov a začne sa zvrtať pri stole. Aj keď sa filmárom podarilo vytvoriť letnú atmosféru, zákony prírody nepustia a režisér si musí poradiť s parou, ktorá

hercom pri replikách vychádza z úst. „Dajme si do úst ľad, to nám bude taká zima, že para zmizne,“ žartuje Hajdu, no problém nakoniec vyrieši cigareta. „Sme tu taká partia a hráme vlastne malé postavy. Ale páči sa nám, že režisér nás profesionálnych hercov obsadil do, nazvime to, komparzových rolí,“ hovorí cez pauzu Boris Farkaš, ktorý sa s Ondrejom Šulajom pozná dlhé roky, ešte z čias Novej scény, kde pôsobil ako dramaturg a režisér. „Je tu veľmi príjemná a pokojná atmosféra, scenár je dobre napísaný, takže je vlastne všetko jasné. Scenár ma zaujal najmä tým, že sa robí slovenská tvorba, že sa filmuje Ballekov román, čo je mne blízke, pretože som ako herec debutoval v Nitre v Ballekovom Pomocníkovi,“ pokračuje Farkaš, ktorý sa potom pridáva k svojej hereckej partii a spoločne uchliapkávajú z červeného vína, za ktoré sa maskuje ríbezľový džús. Čaká nás ďalší obraz, ale na scéne chýba Milan Lasica. „Chodte za ním, furt sa odlepuje,“ hovorí s úsmevom Hajdu maskérka, ktorá ide predstaviť doktorovi Vargu upraviť husté fúzy.

Keď sa na scéne dohoduje, všetkých čaká skutočný obed, ale pred ním si stihnú urobiť niekoľko spoločných fotografií ako spomienku na končiacu sa nakrúcanie. Z 33 filmovacích dní čakajú tvorcov ešte tri, ale až na budúci rok. „Bude sa nakrúcať v Bratislave, priestor ešte nie je celkom jasný, ale scény áno. Okrem iného pôjde o veľkú scénu za

účasti približne dvadsiatich hercov a veľkého komparzu i rómskej kaviarskej kapely,“ prezradila PR manažérka filmu Iveta Pospíšilová.

Po obede nasleduje scéna s ďalšou hlavnou postavou – stavitelom Hamplom, ktorého stvárňuje Milan Kňažko. Chvíľu si na neho počkáme, ale keď príde, razantne uchopí ríbezľový džús a popred kameru schádza zo schodov. Obraz zopakujú asi trikrát, kameraman Tomáš Stanek vyzerá spokojný, režisér takisto. „Milan, ten odchod bol dobrý,“ hovorí Šulaj. „Ale ved’ každý bol iný,“ odpovedá Kňažko, ku ktorému sa neskôr pridá mladá herečka Katarína Šafaříková, ktorá hrá Hamplovu manželku Nađu. Aj keď je vonku relatívne snečno, čaká ich ešte večerný záber. „To sa bude potom dorábať v postprodukcii,“ šepne mi jeden člen štábu.

Hoci sa v snímke objaví veľké množstvo známych slovenských a českých hercov, príbeh podľa jedného z našich najlepších rozprávačov Ladislava Balleka bude stáť na štyroch postavách – na spomínanom doktorovi Vargovi, stavitelovi Hamplovi a jeho žene Nadi a na mladom učiteľovi Orešan-skom, ktorého hrá Marek Geišberg. Film, ktorý sa má dostať do kín na jeseň budúceho roka, by sa mal teraz pobrať do strižne a podľa Pospíšilovej k nemu bude v najbližšom období písať hudbu skladateľ Michal Novinski. ▲

▪ FOTO: Trigon Production/Michaela Hošková

• FOTO: archív SFÚ/Ctibor Bachratý

Slovenský jazyk pod drobnohlľadom

► Simona Nötová

Významný slovenský filmový publicista a kritik Pavel Branko je autorom mnohých dôležitých publikácií a textov z oblasti slovenskej kinematografie. Neprehliadnutelné sú však aj jeho jazykovkritické a prekladateľské eseje, v ktorých poukazuje na nedôslednosť v používaní slovenského jazyka a jeho prznenie. Prvý diel týchto esejí pod názvom *Úklady jazyka* vyšiel knižne len nedávno. Sú presné, výstižné a písané s humorom a iróniou v hlase. Publikáciu vydalo MilaniuM a Slovenský filmový ústav.

Svoje eseje na tému slovenského jazyka publikujete už vyše desať rokov. Odkedy vás slovenský jazyk zaujíma viac než len ako bežný prostriedok komunikácie?

– Pod názvom *Úklady jazyka* uverejňujem eseje už aspoň pätnásť rokov, ale začal som ich písať v roku 1980, keď mi Pavel Vilikovský v *Romboide* uverejňoval komentáre na tému prekladov. Myslím si teda, že aj keď nie pod touto hlavičkou, robím ich už asi tridsať rokov. No texty o používaní slovenského jazyka publikujem od roku 1946, keď som urobil svoj prvý preklad. Nemyslím, že by dnes mali veľkú cenu, sú príliš dobové a sústredené na detail, ale ten záujem som mal vždy.

Čo vás podnecuje písať ich? Chcete vyzvať používateľov slovenského jazyka vo verejnom priestore na jeho správne a dôsledné používanie?

– Som nielen prekladateľ, ale aj prekladateľský kri-

itik. Väčšina textov v publikácii je vyvolaná hnevom na zlé preklady. Je dosť prekladateľov, ktorí by vedeli preklad spraviť lepšie, keby mu boli ochotní venovať dostatok času, pretože ich znalosti aj prekladateľské schopnosti sú väčšie než to, čo pustia na verejnosť. Snažím sa ukazovať všetky možnosti slovenčiny. Slovenské jazyky majú veľa možností, ktoré germánske a románske jazyky nemajú, a ja sa pokúšam poukázať na to, o čo si slovenčinu ochudobňujeme, keď sa preklad viaže na spôsob myslenia v origináli. Neustále sa stretávam s tým, že sa u nás kopíruje z iného jazyka namiesto toho, aby sa uplatnilo to, v čom sú slovanské jazyky silné. Pritom je podstatné povedať vec tak, ako by to povedal Slováč, keby neprekadal.

Dá sa jednoznačne povedať, či je vplyv cudzích jazykov na slovenčinu pozitívny, alebo negatívny? Ako to vnímate vy?

– Veľmi jednoducho – ako Ezop. Ezopa sa spýtali, čo je na svete najlepšie. „Jazyk,“ odpovedal, „ním sa dohovoríte, môžete ním rozširovať svoje myšlienky, tým sa my ľudia vyznačujeme.“ A čo je najhoršie? „No, jazyk...“ Nemôžeme z iných jazykov nebrať to, čo nemáme. Ale my berieme aj to, čo máme v rovnakej kvalite alebo aj lepšie.

V publikácii najviac hovoríte o prenikaní angličtiny do slovenského jazyka, ale spomínate aj iné jazyky. Ktoré majú najväčší vplyv?

– Najväčší vplyv na náš jazyk má dnes angličtina a čeština. Ako Slováci sme historicky národ dvoj- jazyčný a češtinu vnímame ako čosi, čo nám je rovnako vlastné ako slovenčina. Kdesi v pozadí svojho mozgu ju máme ako náš druhý jazyk, a preto nám do reči prenikajú čechizmy, keď si nevieme napochytne nájsť slovenský výraz. Niektorí ľudia to pokladajú za prznenie slovenčiny, podľa mňa nás to obohacuje, pokiaľ s tým zaobchádzame tvorivo, aj keď k nám takto často prenikajú rôzne nešváry. Keby sme si chceli slovenčinu naozaj pestovať, budeme prísnejší pri preberaní z cudzích jazykov a budeme brať len tam, kde nemáme domáci ekvivalent.

Čo považujete za zásadný problém v používaní slovenského jazyka?

– Nesprávnu výslovnosť a transkripciu mien a názvov. Veľa v tej knihe píšem o tom, ako sa slovenčina przní v oblasti filmu, keď sa mená a tituly píšú na anglický spôsob. Podstata problému je v tom, že na svete sú dnes dva prístupy. Elitársky prístup je pre vzdelancov a predpokladá, že ak napíšete napríklad „Churchill“, všetci vzdelanci vášho jazykového prostredia to budú vedieť prečítať správne. Ale ľudia s nízkym vzdelaním to neprečítajú správne. A ukazuje sa, že dnes ani ľudia s vysokoškolským vzdelaním to už nevedia. Elitárska transkripcia je teda čoraz viac nefunkčná. Naša jazykoveda však doteraz nepochopila, že s obrovským rozvojom vzdelávania a informatiky je elitárska transkripcia už neudržateľná a že by sme sa mali vydať demokratickou cestou, aby sme to, čo je napísané, prečítali tak, ako sa má. Inak sa totiž barbarsky komolí všetko, čo nie je po anglicky, teda v dnes už sveto- vo akceptovanom esperante. Takto demokraticky s transkripciou pracujú napríklad angličtina, francúzština i ruština.

Tón vašich esejí je často humorný a miestami až ironický. Je to podľa vás najúčinnější spôsob, ako poukázať na neduhy v používaní jazyka?

– To si nemyslím. Je to podľa mňa cesta, ako to urobiť čítavé. Snažím sa, kde sa len dá, vnášať humor a jazykový vtíp. A že ten humor niekedy prejde do irónie a sarkazmu, to sa nečudujte, keď človek podchvíľou naráži na to, že v origináli sa hovorí o voze a v preklade o koze. Tieto útvary sú teda fejtóny alebo eseje, určené bežnému čitateľovi, rozhodne nie vedecké traktáty, na ktoré vzdelaním nemám.

Ako autor filmovokritických a publicistických textov občas používate slová a pomenovania, ktoré v dnešnom jazyku už vnímame ako archaické.

Volíte ich pri písaní na presnejšie vyjadrenie obsahu alebo v úcty k niekdajšej podobe jazyka?

– Jazyk je ako rieka, ktorá tečie. Dnes je tu a zajtra bude inde. Aj eseje v knihe *Úklady jazyka* vznikali pred povedzme desiatimi či dvanástimi rokmi a dnes už nemusím byť úplne zajedno s názorom, ktorý som vtedy napísal, pretože nielen jazyk sa vyvíja, ale aj môj pohľad naň. Zastarané slová by som vedome nikdy nepoužil. No po prvé som starý človek a nesiem v sebe jazyk od mladí a po druhé si myslím, že mnohé slová, ktoré vypadávajú z nášho jazyka, sú presnejšie ako tie, ktoré ich nahradili. Ale za staromilstvo nie som, takže by som potreboval konkrétny príklad toho, čo vy vnímate ako archaické a napriek tomu som to použil. Inak je ťažko sa vyjadriť.

A ako vnímate slovenský jazyk v premenách času?

– Kedysi bola slovenčina vo svojom vývine ohrozovaná. Dnes je rozkonárená, má svoju silu a stabilitu. Dnes sa jazyky vo svete menej kodifikujú, viac sa pátra po tom, kam smerujú. Nepredpisuje sa im koryto, ktorým majú ísť, skôr sa hľadajú zákonitosti, podľa ktorých sa reálne vyvíjajú. Slovenská jazykoveda a najmä redaktorská prax, s ktorou som bol často na nože, v tom nie je taká moderná ako napríklad česká alebo poľská, aby sme ostali len v našom priestore. Prepína sa v strážení panenskej čistoty jazyka, ktorý už vôbec nie je pannou a ani ňou nepotrebuje byť. ▲

Lucie Česálková:
Atomy věčnosti.
Krátký film 30. až 50. let
(NFA, Praha, 2014, 434 strán)

Tie tisíce osvetových a inštruktážnych krátkych filmov, vyprodukovaných a distribuovaných v meniacich sa českých pomeroch tridsiatych až päťdesiatych rokov, dávno nikoho nezaujímali. Ako predfilmy v kinách, ale aj v čakárňach alebo podnikových jedálňach premietaťné produkty spolupráce filmárov s ministerstvami a odborníkmi z oblasti priemyslu, poľnohospodárstva, vedy, zdravotníctva, pedagogiky a sociálnej politiky mali divákov občiansky kultivovať a popritom cvičiť adeptov kamery a réžie. Mladá filmová historička sa pustila do objavovania dávno nevidených a nikdy neprebádaných kotúčov, zaznamenávajúcich všakovaké výzvy a praktické informácie podľa dobového gusta a potrieb zadávateľa témy, teda najmä štátu. A výsledky svojho dlhodobého záujmu teraz priekopnícky uvádza do vedeckého diskurzu. Elektronická verzia knihy obsiahne aj filmové ukážky. Tie sa uplatňujú aj v tematicky späť televíznom dokumente Lucie Královej *Jak se chovat* z pripravovaného cyklu ČT a NFA *Arzenál*, zameraného na filmové dedičstvo v dobe digitalizácie.

Jean-Claude Carrière:
Vyprávět příběh
(preklad Tereza Brdečková, Jiří Dědeček;
Limonádový Joe, Praha, 2014, 204 strán)

Prominentný scenárista Jean-Claude Carrière (*1931), spolu-tvorca filmov Buñuela, Formana, Schlöndorffa, Wajdu či Godarda, nadobudol hviezdny status, korunovaný Oscarom za celoživotné dielo, čo je v jeho profesii ojedinelý úkaz. Jeho nápadito, sviežo a vtípne napísaný úvod do scenáristiky spája v stručných kapitolkách esejisticky podfarbený výklad s vysvetleniami, radami a reminiscenciami. Prvá časť knihy obsahuje prednášky o scenáristických prostriedkoch rozprávania, druhá časť zohľadňuje širšie kultúrno-historické súvislosti pri vysvetľovaní stavby príbehu. Muž, ktorý vie, koľko nocí by mal obsahovať jeden film aj ako správne používať klišé, uctieva metódy tradičného orientálneho umenia a obáva sa unifikáčného tlaku na rozprávanie príbehov. „V každom prípade vyprávět příběh, to je jako kdyby se člověk vpletl do času a zároveň jej popřel,“ čítame v českom preklade, ktorý vyšiel v roku 1995 v NFA, a hoci sa titul stal odporúčanou literatúrou pre študentov umenovedy, vracia sa až po dvadsiatich rokoch – v inom vydavateľstve a s fotografickým doplnkom.

► Peter Ulman

Odnikiaľ niekam
(Bonton)

Slávne meno vyvoláva veľké očakávania, zvlášť ak sa potomok vydá v šľapajach úspešných rodičov. Sofia Coppola toto riziko podstúpila a minimálne u takzvanej odbornej verejnosti svoje životné rozhodnutie obhájiť. Vydala sa cestou autor-ského filmu, predpokladajúceho výraznú mieru osobnej výpovede o prostredí, v ktorom sa pohybuje, aj o svete ako takom. Jej zatiaľ predposledný film zachytáva na prvý pohľad jednotvárny a stagnujúci fragment zo života fiktívnej hollywoodskej hviezdy. Johnny Marco (Stephen Dorff) má priazeň filmových fanúšikov aj krásnych žien. Zvláda PR akcie i divoké večierky, na ktorých netreba vraviť nič hlbokomyseľné. Pomaly na neho dolieha prázdnota vlastnej existencie a jedinú zmysluplnú sebareflexiu mu poskytujú šikovná dcéra z už rozpadnutého vzťahu. Coppola namiesto rozvíjania zápletky okolo „zlomu“, ktorý znamená posun do neurčitého, ale optimistickjšieho „niekam“, ukáže to, čo tomuto zlozu predchádzalo. Zbavuje túto vizuálnu analýzu divácky príťažlivej akcie a paradoxne tak smeruje k nadčasovosti, ktorú vo svojej autorskej výpovedi zúfalo túži dosiahnuť každý režisér. Distribútor popri štandardnej výbave disku (anamorfnný obraz, dabing, titulky) bonusy vynechal.

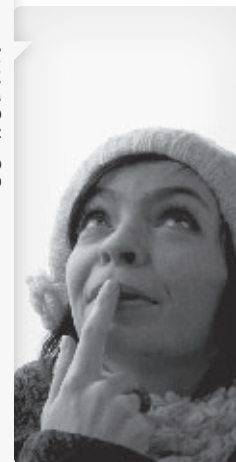

Pred... (kolekcia 3 filmov)
(Magic Box)

Režisér Richard Linklater, jeden z popredných predstaviteľov takzvanej americkej nezávislej scény 90. rokov, nakrútil v roku 1995 film *Pred úsvitom*. Príbeh niekoľkohodinového stretnutia Američana Jesseho (Ethan Hawke) a Francúzky Celine (Julie Delpy) zaujal spontánnosťou a bezprostrednosťou, ktorá pod pláštikom romantického príbehu skrývala reflexiu miesta a času, zakonzervovaného v zdanlivo banálnych dialógoch, zachytávajúcich všeobecne platné hodnoty a pravdy, ktoré za iných okolností prehliadame ako klišé. Linklater sa po deviatich rokoch k svojim hrdinom vrátil a ich druhé rande nazval *Pred súmrakom*. A po ďalších deviatich rokoch tento vzorec zopakoval pod názvom *Pred polnocou*. Tento trojnásobný výlet do fiktívneho sveta hrdinov tak umožňuje divákovi konfrontovať konštrukty svojej imaginácie s materializovaným svetom režisérskej invencie, ktorá posúva zápletku o lásku na prvý pohľad do roviny intímnej výpovede o premenách hodnôt a sveta. Trilógiu prináša distribútor v graficky sympatickom boxe, obsahujúcom tri samostatné DVD nosiče. Z trojice diskov je najstarší film číslo 2, ktorý vyšiel ešte v roku 2005 a ako jediný obsahuje aspoň skromné bonusy (film o filme, upútavky).

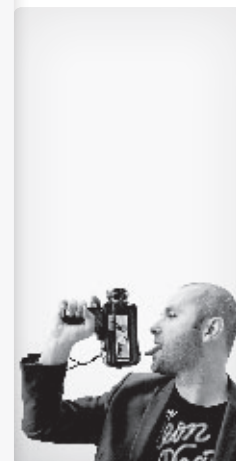
► Jaroslav Procházka

VLADISLAVA PLANČIKOVÁ

dokumentaristka
Vladislava Plančíková

Som vo fáze scenáristickej prípravy dlhometrážneho dokumentu *Čierno-biela mágia* a súčasne pracujem na projektoch *Fetiše socializmu* a *Súrodenci*. Ide o dokumentárne seriály pre RTVS, ktoré by sa mali objaviť vo vysielaní na jar budúceho roku. Priebežne robím krátke dokumentiky do relácie *Večera s Havranom*. A uvažujem nad projektmi, ktoré by som rada zrealizovala.

režisér
Gejza Dezor

S mojou spoločnosťou verybuzy sme pre RTVS dokončili 22-dielny cyklus *Vínne cesty Slovenska*, ktorý sa už vysiela, a rovnako sme pre RTVS v Slovak Motion Picture dokončili s podporou Audiovizuálneho fondu cyklus dvanástich dielov bábkového seriálu o osobnostiach Slovenska *Hlavule*. Ako režisér naďalej pracujem pre TV Markíza na seriálových projektoch *Chlapi neplačú* a *Rodinné prípady*, čo mi zaberá takmer všetok čas. No a vo voľných chvíľach pripravujem filmovú adaptáciu bábkovej hororovej komédie *Fantomas a lovec zombíkov*.

dokumentarista
Peter Dimitrov

S dramatikom Lacom Keratom práve pracujem na scenári *Tajomstvo pána Kempele*. Ide o mysterióznu historickú drámu o šachovom automate a o živote Wolfganga von Kempelena. Otázka priam detektívna znie: Bol to najväčší podvod storočia na dvore Márie Terézie? Aká je cena, ktorú musí geniálny tvorca zaplatiť za to, že predbehne svoju dobu?

Záber z filmu Party Girl. ■ FOTO: MFF Bratislava

Ako sa Party Girl stretla s Najdúchom

► Jaroslav Hochel (filmový publicista)

Šestnásty ročník MFF Bratislava priniesol niekoľko zmien. Oproti vlaňajšku pribudol jeden premietací deň: po otvorení 7. 11. s distribučným hudobným biografickým filmom *Get On Up – Príbeh Jamesa Browna* v réžii Tata Taylora nasledovalo sedem štandardných festivalových dní. Pri rozptyle do piatich hracích priestorov (spolu 6 sál) sa zachoval „turistický“ charakter festivalu (kino Film Europe nahradil Filmový klub 35 mm na FTF VŠMU) a zároveň sa zjednodušil i skomplikoval systém rezervácie vstupeniek.

Súťaž prvých a druhých hraných filmov sa skladala z 9 titulov a porota udelila Grand Prix francúzskej snímke *Party Girl* režisérkej trojice Marie Amachoukeli, Claire Burger a Samuel Theis. Príbeh šesťdesiatničky, ktorá stále pracuje ako spoločníčka v kabarete a rozhodne sa vydať za svojho nápadníka, baníka na dôchodku, zapadá do súčasného trendu prelínania hraného filmu a dokumentu: dej je inšpirovaný reálnym životom protagonistky a vo filme vystupuje jej skutočná rodina, spolurežisér Theis je dokonca synom hlavnej hrdinky Angélique Litzenburger, ktorá získala ocenenie za najlepší ženský herecký výkon. (Samotný film ocenila aj študentská porota.) Obdobnú cenu v mužskej kategórii udelili Fabríciovi Boliveirovi za stvárnenie vydedenca spoločnosti v *Brazílskom westerne*, modernej westernovej variácii, dejovo situovanej na začiatok 80. rokov minulého storočia. Cenu za najlepšiu réžiu si odniesla mladá vietnamská režisérka Nguyen

Hoang Diep, zároveň autorka scenára koprodukčného filmu *Od ničoho k ničomu*, v ktorom skúma počínanie študentky čakajúcej dieťa s nie celkom zodpovedným priateľom. Porota FIPRESCI sa rozhodla pre nórsky film *Som tvoja* režisérky Iram Haq, ktorého protagonistkou je nevelmi úspešná herečka pakistanského pôvodu, ktorá žije v Osle ako slobodná matka a hľadá svoje miesto v živote a najmä vzťah, ktorý by ju naplnil.

Istá zmena nastala v súťaži dokumentárnych filmov, ktorá sa od tohto ročníka zameria takisto len na prvé a druhé filmy režisérov. Ako povedal jej zostavovateľ Pavel Smejkal, „je to skutočne najmä štatutárna zmena. Debuty v súťaži dominovali aj bez nej. Za zmenou štatútu je snaha vyčistiť programovú koncepciu a súťažným sekciam vtlačiť jednotiacu myšlienku,“ ktorou je objavovanie nových talentov. Najlepším dokumentárnym filmom spomedzi 8 titulov sa stala španielsko-kolumbijská

snímka režiséra Hermesa Paralluela *Nie je všetko vigília* „za majstrovské zobrazenie samoty a strachu zo smrti hlboko ľudským a miestami vtipným spôsobom. Táto snímka, nakrútená v nádhernom pološere a s vynikajúcou kontrolou pohybu kamery, predznamenáva príchod veľkého talentu do sveta filmu.“ Zvláštne uznanie sa ušlo poľsko-nemeckému filmu Zuzanny Solakiewicz *15 svetových strán*, ktorý je poctou priekopníkovi elektroakustickej hudby Eugeniuszovi Rudnikovi.

V súťaži krátkych filmov (12 titulov) zvíťazila americká snímka *Milión míľ ďaleko* režisérky Jennifer Reeder; porota ocenila „majstrovstvo, s ktorým režisérka zobrazila – explicitne, no pritom veľmi subtílné – zápas za identitu, neistotu, empatiu a generačnú priepasť, pričom premyslene mieša jedincov do uniformnej skupiny“. Zvláštne uznanie sa ušlo poľskému filmu Marka Marlikowského *Hranice vytrvalosti* „za výnimočný a dôsledný audiovizuálny štýl, podporený skvelými hereckými výkonmi“.

Pozoruhodných filmov bolo v programe viac: zo súťaže hraných filmov napríklad *Najdúch* srbského režiséra Vuka Ršumovića podľa skutočného príbehu vlčieho dieťaťa, ktoré sa po pobyte v detskom domove stane obeťou „vysokej hry patriotov“ a ocitá sa v bojoch prvej balkánskej vojny, či iránska snímka *Melbourne* režiséra Nimu Džavidiho, ktorá svojou zovretosťou, „nervozitou“ i niektorými motívmi pripomína slávny *Rozchod Nadera a Simin*. Spomedzi súťažných dokumentov spomeňme aspoň výnimočne osobný portrét predčasne zosnulého českého architekta Davida Kopeckého *DK*, ktorý natočila jeho manželka Bára Kopecká.

Od veľkých festivalov – a ten bratislavský taký na naše pomery je – očakávame aj veľké mená. Logicky sa – vzhľadom na ich zameranie – nemôžu nachádzať v súťažných sekcii, ale ani mimo súťaži ich nebolo veľa. Fajnmekri určite ocenili *Biele noci pošťára Alexandra Triapicyna* z dielne Andreja Končalovského, ale aj *Pátranie* od autora filmu *The Artist* Michela Hazanaviciusa, ktorý si „požičal“ zápletku Zinnemannovho filmu *Poznamenání* (originálne tituly oboch filmov sú rovnaké) a aktualizoval ju na situáciu rusko-čečenského konfliktu. (Tento konflikt je latentne prítomný aj v rakúskej snímke *Macondo* režisérky iránskeho pôvodu Sudabeh Mortezai, ktorá sa odohráva v súčasnej Viedni.) Lahôdkou pre milovníkov artového filmu bol aj *Kukuríčny*

ostrov, víťazný film tohtoročného karlovarskeho festivalu, ktorého režisér George Ovašvili bol členom poroty. Priaznivci čínskeho filmu sa iste potešili snímke Čanga I-moua *Návrat domov*, tematizujúceho kultúrnu revolúciu, i samostatnej sekcii „pridruženého“ hongkonského filmu. Žiaľ, avizovaná novinka Alejandra Gonzáleza Iñárritua *Birdman* sa v predpremiére napokon nepremietala.

MFF Bratislava tentoraz hostil aj tri filmy nominované na cenu Lux, ktorú udeľuje Európsky parlament. Zhodou okolností sa tu stretol film, ktorý sa uvádza v našej distribúcii (*Ida* Pawła Pawlikowského, Poľsko – Dánsko), film, ktorý zvíťazil na vlaňajšom MFF Bratislava (*Triedny nepriateľ* Roka Bičeka, Slovinsko) a film, ktorý bol pre našich divákov novinkou (*Dievčenská banda* Céline Sciamma, Francúzsko). Iste bude zaujímavé sledovať, ktorému z nich dajú prednosť členovia EP (13. 12) a ktorý ocenia svojím hlasovaním európski diváci.

Popri vážnych témach spojených s vojnovými konfliktmi (nemecký film *Medzi dvomi svetmi* rakúskej režisérky Feo Aladag), so zlou sociálnou situáciou istej vrstvy obyvateľstva (americký *Jozueho strom* Liho Chenga) či s ťažkými otázkami duchovného života (nemecká *Križová cesta* Dietricha Brüggemanna) boli veľmi osviežujúce Príbehy – filmy životnej sily, plné humoru (francúzsky hit *Chlapci a Guillaume, k stolu!*, r. Guillaume Gallienne), fantázie (grécka *Xenia*, r. Panos H. Koutras) i spoločenskej kritiky (rakúsky *Vysoký výkon*, r. Johanna Moder).

Pomerne skromne zastúpená sekcia Made in Slovakia ponúkla popri tituloch už známych z distribúcie aj dve novinky – režijný debut kameramana Martina Štrbu *Vlna vs. breh* a nový film Pavla Barabáša *Žiť pre vás*. A okrem toho študentské filmy z bratislavskej VŠMU a bansko-bystrickej Akadémie umení.

Ocenenie MFF Bratislava za umeleckú výnimočnosť vo svetovej kinematografii si prevzal svetoznámy český kostýmový výtvarník Theodor Pištěk, ktorý tu uviedol režisérsku verziu slávneho Formanovho *Amadea*. Držiteľom pamätnej dľaždice na Filmovom chodníku slávy sa stal herec Ivan Palúch a cenu Film Europe Award za úspešnú prezentáciu nášho filmového umenia v zahraničí získal kameraman Martin Žiaran. ▲

Búrlivé vzťahy, pokojný festival

► Jaroslav Hocheľ (filmový publicista)

Od 22. do 26. októbra sa konal 8. ročník Filmového festivalu inakosti, ktorý ponúkol 17 hraných a 9 dokumentárnych filmov. Jeho dejiskom bolo popri Kine Lumière i kino Film Europe, ktoré uviedlo aj úspešný vlnajší *Život Adèle* a s veľkým úspechom sa tu stretla distribučná biografická snímka *Yves Saint Laurent*. Ťažisko FFI však spočívalo v dramaturgicky starostlivo vybraných tituloch s tematikou života LGBTI menšiny v štyroch sekciách.

Špecialitou tohto ročníka bola DW – Deutsche Welle, z ktorej zaujal napríklad *Volný pád* (r. Stephan Lacant), príbeh mladého policajta, ktorý (ne)rieši náročnú situáciu manžela a otca novonarodeného dieťaťa, keď podľahne vášnivému vzťahu so svojím kolegom. Zaujímavé bolo porovnanie dokumentu *Medzi mužmi: Gejovia v NDR* (r. Ringo Rösener – Markus Stein), ktorý sa zaoberal situáciou gejov v niekdajšom východnom Nemecku, s filmom *Druhá strana dúhy* (r. Thomas Bartels), ktorý ukázal súčasné sebavedomé osobnosti, riešiace už iné, menej dramatické problémy.

Sekcia Nové storočie vznikla pôvodne na vyplnenie medzery medzi niekdajším Gay Film Festivalom (naposledy v roku 2001) a novým FFI (od roku 2007) – možno by 15 rokov po začiatku „nového storočia“ stálo za úvahu nejako ju modifikovať. V skutočnosti ponúkla aktuálne tituly z posledných dvoch rokov, z ktorých boli umeleckým vrcholom *Plávajúce vežiaky* poľského režiséra Tomasza Wasilewského o láske medzi poslucháčom filmovej školy a športovcom, ktorý žije v heterosexuálnom vzťahu. Mnohovrstvovým pohľadom na vzťah staršieho muža a mladučkého prostitúta, utečenca z Čečenska, bol francúzsky film *Chlapci z Východu* režiséra Robina Campilla. Z americkej nezávislej scény zavítala na festival snímka *Test*, v ktorej sa režisér Chris Mason Johnson zamerá na začiatky choroby AIDS v sanfrancisckej gejskej komunite. Brazílsky režisér Bruno Barreto zachytil búrlivý vzťah americkej poetky Elizabeth Bishop a architektky Loty de Macedo Soares v päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch minulého storočia a z autentických udalostí päťdesiatych ro-

kov vychádzala aj švajčiarska snímka *Kruh* (r. Stefan Haupt), ktorá v kombinácii dokumentu a hraného filmu rozpráva príbeh zamilovanej dvojice na pozadí emancipačného hnutia za práva gejov a lesbič (časopis *Der Kreis*). Americký dokument *Valentine Road* strhujúcim spôsobom rozpráva o zločine z nenávisti, ktorý spáchal iba 14-ročný žiak, a najmä o absurdnom postoji verejnosti i súdnej poroty k tomuto zločinu, keď bol mladistvý vrah predostieraný ako obeť.

Skromne zastúpená sekcia Iné videnie ponúkla 4 tituly; americký režisér Macky Alston skúmal v dokumente *Miluj slobodne alebo umri* na „prípade“ biskupa Gena Robinsona, ktorý sa otvorene hlási k homosexualite, vzťah cirkvi k ľuďom s inou orientáciou, čo je pálčivá téma aj u nás. Ešte skromnejšia bola sekcia Teplé Česko-Slovensko, kde popri neveľmi vydarenom českom dokumente *Hvězda jménem Sonja* (r. Peter Serge Butko) zabodoval plnokrvný magisterský film Petra Gáboru *Svätenie* o partnerskej dvojici, z ktorej sa jeden chce stať farmárom, kým druhý má k cirkvi rezervovaný vzťah.

Divácku cenu si na základe hlasovania 2 300 divákov odniesol brazílsky film *Dnes chcem ísť domov sám* režiséra Daniela Ribeira, krehký príbeh nevidiaceho študenta, ktorý sa zamiluje do nového spolužiaka.

Vzťahy LGBTI ľudí dnes už nie sú opradené tajomstvom a nachádzajú adekvátne stvárnenie aj vo filmovom umení. Tajomstvom tak zostáva len to, prečo organizátori FFI festival vytrvalo neoznačujú číslom ročníka a prečo v katalógu taja rozčlenenie filmov do programových sekcií. ▲

Jihlava a jej osemnásťstiny

► Katarína Hlinčíková (dokumentaristka)

Vždy si hovorím, že ak sa mi nepodarí vycestovať do Krakova, Lipska či Kodane na vychýrené festivaly dokumentárneho filmu, jednoznačne musím stihnúť Jihlavu. Na polceste medzi Bratislavou a Prahou leží mesto, kde sa podarilo založiť festival, ktorý z nadšenecského podujatia dospel vo svojich osemnásťstich rokoch do kvalitnej prehliadky a súťaže dokumentov z celého sveta.

Jihlava je povinná jazda aj preto, lebo kladie dôraz na dokumentárnu kinematografu stredoeurópskeho regiónu, ktorá si ešte stále razí cestu k záujmu západnej Európy a sveta. Dajú sa tam napozerať aktuálne dokumenty zo susedných krajín i zo Slovenska a zároveň je to schodná cesta, ako dostať naše dokumenty do diváckej pozornosti aj do trhového obehu pre zahraničie.

Tento rok sa do súťaže festivalu, ktorý sa konal od 23. do 28. októbra, dostali dva slovenské dokumenty. *Felvidék – Horná zem* Vladislavy Plančíkovej a *Priamy prenos* Zuzany Piussi súťažili v sekcii Medzi morami, venovanej filmom zo strednej a východnej Európy. Nakoniec v nej však zvíťazil Hubert Sauper, autor na Oscara nominovanej *Darwinovej nočnej mory*, ktorý opäť súťažil s filmom odohrávajúcim sa v Afrike – *Prichádzame ako priatelia*.

Slovenské stopy sa dali zachytiť aj v sekcii Česká radosť. Jednou z autoriek projektu *Gottland* je Viera Čákanyová a súťažný film *Opri rebrík o nebo* režisérky Jany Ševčíkovej bol síce českej produkcie, ale odohráva sa na Slovensku a je o kňazovi Mariánovi Kuffovi. Slovenské zastúpenie pokračovalo v prehliadkových sekciách *Fascinácia továreň – Pieseň strojov* Vojtecha Andreáskeho – a Dokumenty Českej televízie – *Fenomén Šmejdi* Zuzany Piussi, *Blues pre sólo matky* Ivety Grófovej, *Škótsko jedna báseň* Viery Čákanyovej, *Všetky moje deti* Ladislava Káboša a *Trieda 8. A* Braňa Špačka. V rámci trhu East Silver 2014 bol na Cenu Silver Eye nominovaný titul *Tak ďaleko, tak blízko* Jara Vojteka v sekcii dlhometrážnych filmov a v sekcii krátkometrážnych to boli dokumenty *Druhý pokus* Petra Kerekesa a *Homo video* Kataríny Hlinčíkovej.

Hlavnú cenu Opus bonum získal debut Anny

Rousillion *Ja som ľud*; režisérka slovami porotcu Želimira Žilnika „*inovatívnym spôsobom predstavuje pohnutú dobu arabskej jari*“, a to na pozadí života a práce roľníckej rodiny v južnom Egypte, pre ktorú sa prevratom de facto nič nezmenilo. Cenu za prínos svetovej kinematografii získal režisér kultovej – qatsi trilógie Godfrey Reggio. Okrem neho bolo možné stretnúť aj skvelého francúzskeho režiséra Nicolasa Philiberta (*Byť a mať*). Zaujímavé osobnosti sa delili o svoje životné skúsenosti na Inšpiračnom fóre: bol medzi nimi napríklad americký vojak pôsobiaci v Iraku Ethan McCord alebo profesor politológie z Hongkongu Joseph Cheng, ktorý stál za protestmi Occupy Central...

MFDF Jihlava si tento rok siahol na divácke maximum. Často bolo nutné prísť na film s polhodinovým predstihom, aby ste sa vôbec vošli do sály. Na Seidlovu novinku *V pivnici* som sa ani nedostala. Keď som odišla do kapacitne väčšieho DKO, kde sa chystal dokument Veroniky Liškovej *Danielov svet*, takisto som stála pol hodiny v dave nadšencov, fascinovaná ich dychtivosťou pozeráť a vidieť.

Apropo, *Danielov svet*. V dnešnej pomerne liberálnej spoločnosti je dosť vzácne zažiť proces odkrývania tabu a tento film nás otvorene konfrontuje so životom homosexuálne orientovaného pedofila. Bežné otázky o vzťahoch a rodine tak dostávajú úplne iné kontexty. Liškovej snímka získala Cenu divákov.

MFDF Jihlava je sviatok dokumentárneho filmu so všetkým, čo k tomu patrí. Bežné starosti ostávajú doma, oslavuje sa pozeraním filmov aj večernými stretnutiami. A po festivale nezostáva nič iné, len vrátiť sa späť do práce. No s oveľa väčšou chuťou! ▲

Väzni uverili Comebacku

► Eva Rebollo

Od prvej klapky **Comebacku** uplynulo šesť rokov a hotový dokument sa vrátil tam, kde vznikal – do jednej z najstráženejších slovenských väzníc v Ilave. Jeho tvorcovia odložili kamery a mikrofóny a tentoraz sa sami „naostro“ postavili do sály plnej odsúdených vo výkone trestu, pred „hrdinov“ svojho filmu. Ani jeden z dvoch protagonistov na októbrovej projekcii nebol, v tom čase boli vo väzbe v iných zariadeniach. Nevedomky, ale o to výstižnejšie tak naplnili podtitul filmu **Recidivisti v bludnom kruhu**. Je možné, že **Comeback** ešte uvidia. Otázkou ostáva, či to bude na slobode. Projekcia filmu „za mrežami“ priniesla mozaiku nových pohľadov a na chvíľu prepojila zdanlivo nezlučiteľné svety.

Do stáročných múrov povestnej ilavskej basy sa opiera príjemné októbrové slnko. Úzkou uličkou, zaseknutou medzi väzením a farou, chádzajú ľudia do kostola. Jedna z jeho stien susedí s väzenskou. Stena deliaca odsúdených od bezúhonných ľudí. Ale aj od všetkých neodsúdených zločincov a od sveta, ktorý nerušene funguje ďalej. Vstupujeme dnu, prechádzame cez dvor a stúpame po širokých nízkych schodoch, po ktorých sa do budovy a na poschodia kedysi vystupovalo na koni. Po oficiálnom prijatí u riaditeľa ústavu vychádzame na chodbu s celami, kráčame okolo samotiek, vstupujeme do „súkromného“ sveta väzňov. Stretávame prvých trestancov. Oni pozorujú nás, my ich. Všetci nás

slušne a nahlas zdravia. Na oboch stranách rovnaká zvedavosť. Vznáša sa okolo nás zvláštny pach: pot, erárny prací prostriedok, kov, mokrá látka, keramická hlina, lacná voda po holení, pripravovaná večera... V spoločenskej miestnosti nás už čakajú diváci. Prvú skupinu tvorí asi 50 väzňov v maximálnom stupni stráženia. V tej druhej ich bude viac – až 120, ale s nižším stupňom stráženia. Vraždy, podvody, násilnosti, organizovaný zločin, drogy... Tá náhla koncentrácia trestných činov je šokujúca. Diváci v modrých rovnोšatách sa na prvý pohľad zdajú jeden ako druhý. Na druhý pohľad je však jasné, že v každej rovnako vyholenej hlave pred nami sa ukrýva iný životný príbeh, v každej beží iný

film. Iná cesta viedla až do obávaného ilavského kláštora, iná snád' z neho raz povedie von.

Tvorcovia začali film nakrúcať s pomerne naivnými predstavami ešte ako študenti VŠMU v roku 2009. V štádiu distribúcie filmu už boli pre režiséra aj pre producentku rovnako dôležité dva momenty – dostať dokument k čo najširšiemu okruhu divákov, aby im sprostredkovali svoj pohľad do prísne stráženého ústavu, pohľad na to, kde sú medzery v slovenskom súdnom a trestnom systéme, kde sa ocitajú odsúdenci po odpykaní trestu a prečo sa do väzenia zas a znova vracajú. No zároveň bolo ich túžbou ukázať svoje dielo aj jeho protagonistom a všetkým, čo sa na filme podieľali, s nádejou, že vznikne priestor na otvorenú diskusiu. Prirodzene, nikto presne nevedel, čo očakávať. Otázkou bolo, do akej miery sa podarilo štábu ako ľuďom zvonka zachytiť realitu života odsúdeného (nielen) za mrežami. **Barbara Harumová Hessová, producentka:** „Bola som plná očakávaní. Výsledkom boli väzni prekvapení. „Dobré to je,“ ozývalo sa zo stoličiek v miestnosti. Odčítali problémy rodinného zázemia, nesystematických opatrení, no aj vysokú mieru vlastného pričinenia o situáciu, v akej sú. Prekvapila ma nečakaná miera sebareflexie u niektorých z nich.“ **Miro Remo, režisér:** „Chcel som, aby film bol v prvom rade až nechutne reálny... Realita, ktorú sa nám podarilo transformovať do filmu, nakoniec so sebou priniesla aj niektoré zo závažných spoločenských otázok, ktoré sme v prvom pláne nesledovali. Vynorili sa samy. Z basy som vychádzal vyrovnaný a utvrdený v tom, že sme to napokon dobojovali a nakrútili sme dobré slovenské kino, za ktoré sa nemusím hanbiť. Kúpil som si rám v Ikei a plagát zavesil doma namiesto Arsy-Versy. Radosť.“

Vychovávateľ Alexander Balucha pôsobí v Ilave už 16 rokov a organizačne pomáhal už pri nakrúcaní filmu. Počas jeho slávnostnej premiéry v Bratislave sa vyjadril, že podľa neho by bola projekcia priamo v ústave prínosná a zaujímavá pre obe strany. Pomohol s vybavovaním povolení a s technickým zabezpečením a po projekcii povedal: „Bolo pre mňa zaujímavé porovnanie reakcií ľudí v kine s reakciami odsúdených. V kine boli ľudia miestami zdesení s nechápavo zdvihnutým obočím... Vo väzení bol často prítomný úsmev a prítakávanie – „áno, takto to je“. Pri niektorých scénach filmu, pre mňa tých najsmutnejších, došlo až k výbuchu smiechu. Film mi umožnil čiastočne nahliadnuť do života odsúdených, ktorý sa odohráva za dverami cely. Napriek

tomu, že v tomto prostredí pracujem už šesťnásť rokov, je život za nimi pre viacerých z nás tabu. Vo filme vidím aj osobný prínos. Podnietil ma k zamysleniu nad tým, v akom desnom prostredí pracujem a či mi to stojí za to...“

Pre nedostatok času na diskusiu po projekcii sme odsúdeným písomne položili niekoľko otázok. Nečakali sme, že dostaneme odpovede. Prišli. Mnohé veľmi zaujímavé. Z ilavskej pošty: „Film sa mi páčil preto, že v ňom bolo poukázané na niektoré problémy, ktoré spoločnosť nerieši. Napríklad hoci pracoval, našetril iba 96 eur. Z toho sa nedá vyžiť, nedostane zamestnanie, nemá mu kto pomôcť, takže znova doslova musí páchať trestnú činnosť. Aj to je dôvod, prečo sa 80 percent odsúdených vracia...“ Ďalšia reakcia: „Film ma milo prekvapil, nečakal som také dobré spracovanie vzhľadom na to, že som tu pri natáčaní bol a videl som, s čím a hlavne s kým točíte... Klobúk dolu. Čo ma prekvapilo? No, asi to, že chalani dostali ďalšiu a nie malú šancu a obaja sa jej vysmiali... Škoda. Na prvú otázku (Keby bol film o tebe, ako by sa skončil? – pozn. autorky) sa neodvážim odpovedať a klamať sa nechcem. A či môže väzenie prevychovať? Môj názor je taký, že áno, ale len do istej miery. To, čo sa nedá, je v nás zakorenené. Ale je len na nás, ako s tým naložíme. Je to, ako keď prestanete fajčiť. Už si nikdy nesmiete potiahnuť.“

Jedným z nových vzdelávacích projektov, ktorý distribútor filmu **Comeback** už dlhšie pripravuje, je projekt s pracovným názvom **Film** pre väznicu. Projekcia v Ilave bola prírležitosťou, ktorá pootvorila dobre strážené dvere. Na ich druhej strane čakalo napriek všetkým potenciálnym problémom prekvapivo pozitívne prijatie a na úrodnú pôdu padla aj výzva na ďalšiu spoluprácu. **Silvia Dubecká, riaditeľka Asociácie slovenských filmových klubov.** „Prísť po prvýkrát do väznice je neopísateľný pocit. Ak sme v ASFK už dlhšie rozmýšľali nad možnosťami premietania filmov za mrežami, táto návšteva ma iba utvrdila v tom, že aj filmy a ich sila môže veľmi pozitívne vplývať na odsúdených. Film je zhutnený svet, v ktorom sa ne jeden väzeň môže vidieť, môže sa stotožniť s postavami, ktoré na plátne vidí. A ak sa uvidia v tomto „zrkadle“, verím, že sa môžu zamyslieť a pokúsiť sa o zmenu. Aj keby to mal byť jeden z mnohých väzňov, oplatilo sa to.“

□ Rozšírenú verziu článku s ďalšími odpoveďami odsúdených nájdete na www.filmsk.sk.

SYLVIA LACKOVÁ

► Štefan Vraštiak (filmový publicista)

V čase môjho nástupu do Slovenského filmového ústavu v roku 1969 bolo pôvodných slovenských faktografických príručiek o filme veľmi málo. Medzi prvých, ktorí sa podujali na katalogizačné spracovanie slovenskej filmovej tvorby v archíve SFÚ, patrila už zosnulá Gabriela Gavalčinová. Ďalej to bola Marianna Forrayová a štvorlístok nadšencov, v ktorom som bol i ja, ako posledná skompletizovala Sylvia Lacková. V decembri oslávi 85 rokov.

Najskôr boli spracované filmografické katalógy hranej, potom krátkometrážnej tvorby a nakoniec spravodajských filmov. Sylvia Lacková bola autorkou publikácií *Diaľfilm 1955 – 1981* (1985), *Spravodajský film na Slovensku* (1987, 1989), kde spracovala obdobie rokov 1945 až 1960, a podieľala sa aj na publikácii *Karol Plicka vo filmovej faktografii* (1983). Skutočnosť, že predtým pracovala na Koli-be a osobne poznala tvorcov slovenských filmov, prispela k tomu, že sa jej podarilo overiť a doplniť tvorcov spravodajského *Týždňa vo filme*.

Sylvia Lacková nastúpila do SFÚ v júli 1974 ako samostatný dokumentátor a odchádzala v decembri 1989 ako vedúci filmový historik. Mala vtedy za sebou štyridsaťročnú prácu na Koli-be a vo filmovom ústave. Osudovým sa pre ňu stalo stretnutie s Paľom Bielikom, s ktorým spolupracovala ako skriptka, asistentka réžie či pomocná režisérka. Začínala s ním na filme *Priebrada* (1950) a stála aj pri jeho snímkach *Štyridsaťštyri* (1957), *Kapitán Dabač* (1959), *Jánošík I – II* (1962, 1963), *Majster kat* (1966) a *Traja svedkovia* (1968). Spolupracovala však aj s ďalšími slovenskými režisérmi na ich celovečerných filmoch. Spomeňme aspoň tituly *Rodná zem* (r. J. Mach, 1953), *Štvorylka* (r. J. Medved', K. Krška, 1955), *V hodine dvanástej* (r. J. Medved', A. Lettrich, 1958), *Tri razy svitá ráno* (r. A. Lettrich, 1961), *Kto si bez viny* (r. D. Plička, 1963), *Vreckári* (r. L. Filan, 1967), *Rekviem za rytierov* (r. J. Zachar, 1970), *Letokruhy* (r. L. Filan, 1972), *Skrytý prameň* (r. V. Bahna, 1973) či *Trofej neznámeho strelca* (r. V. Pavlovič, 1974). Pri nakrúcaní posledného menovaného filmu spáchal režisér Vladislav Pavlovič samovraždu, čo sa Sylvie Lackovej hlboko dotklo a svoje pôsobenie na Koli-be sa rozhodla ukončiť.

Vráťme sa však k Paľovi Bielikovi, s ktorým spolupracovala najčastejšie. „*Bielik bol veľmi pohodový človek, a čím bol starší, tým bol prístupnejší, u nás sa na scéne nekričalo, nemal na to dôvod...*“ spomína Sylvia Lacková v rozhovore pre projekt VŠMU Oral History. „*Boj za spravodlivosť je takou skoro až neviditeľnou niťou, ktorá sa vinie cez celú jeho tvorbu vo všetkých filmoch... Ešte by som spomenula, že Bielik veľmi dbal na svoj zovňajšok. Chodil vždy v bielej košeli a mnoho ráz aj v kravate, keď boli exteriéry, tak mal klobúk na hlave, to patrilo k začiatkom, neskôršie nosil baretku... Tie posledné roky už bol viacej akoby navený a chodil s takou bakulou po scéne, skôr sa o ňu opierať... A on, ktorý za celý život, ako ho poznám, nebol chorý, tak naraz ho to vzalo a začal v tých sedemdesiatych rokoch tak, že išiel na operáciu, a vtedy mal izbu aj s telefónom, tak mi telefonoval, že čaká, že ho prídu zobrať na operáciu, a vtedy ako posledné slovo mi povedal: 'Odchádzam.' Myslel tým na operáciu, ale ono to bolo vlastne tak, že už odchádzal spomedzi nás...' ◀*

■ FOTO: archív SFÚ

Dvadsaťročný Dančiak, Labuda a Šalagová spievajú na Silvestra

► Milan Černák

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku Film.sk ich čitateľom približuje Milan Černák, ktorý pôsobil ako dramaturg a režisér Spravodajského filmu.

Stále využívanější žáner monotematického týždenníka mal najčastejšie dva motívy: učiniť zadosť spoločenskej (rozumej politickej) objednávke alebo riešiť nejaký problém, ktorý si vyžadoval širšiu analýzu. Týždenník č. 46 patril do druhej kategórie. Práve skončená letná olympiáda v Tokiu s nezvyčajným ziskom troch zlatých pre Věru Čáslavskú v gymnastike a so striebrom pre československých futbalistov (okrem ďalších medailí) motivovali zamyslieť sa nad neradostnými podmienkami pre mladých športovcov a nad problémami telovýchovy vôbec. Na muške boli práve tieto dva úspešné športy, no kritika sa ušla aj dvom fundamentálnym odvetviam: atletike a plávaniu. Plavárne buď nie sú, alebo sú nevyužívané, školám chýbajú telocvičňa a žiaci cvičia po chodbách či v dedinských kinosálach a ani na mediálne propagovaný nácvik na spartakiádu nie sú vyhovujúce priestory.

Ďalší, stručnejší pokus o analýzu sa týka kvality mäsových výrobkov (č. 47). O mäsových „výrobkoch“ je aj šot zo Slovenského Grobu (č. 48). Zaznamenáva zrod tradície, ktorá dnes presahuje hranice kraja – a možno aj Slovenska. Husacie hody sa začínali v skromných podmienkach dedinských kuchýň, keď chlanci zastavovali baterku autá idúce po grobskej ceste a pozývali na netradičné občerstvenie.

Týždenník č. 49 je exkluzívnou prehliadkou zahraničných udalostí od záplav v Kalifornii cez výstavu v Hanoji o intervencii USA a incident na izraelsko-sýrskych hraniciach (zmenilo sa niečo za 30 rokov?) až po obnovenie posledného vojnu zničeného mosta v Budapešti.

Vo fejtóne v č. 50 sa kritizovala masová papučová kultúra pred televízormi.

Problémom šesťdesiatych rokov boli aj tzv. dievčenské mestá. Aktuálne si filmári vzali na mušku Púchov (č. 51). Mladé robotníčky v textilke bývali v nevyhovujúcich internátoch a po práci nemali žiaden program, nudili sa a... V riporte o populárnej rozhlasovej relácii *Modrá vlna* debatuje jej spolutvorca Ernest Weidler s hokejovým reprezentantom Václavom Nedomanským.

Dančiak, Labuda, Šalagová a ďalší dvadsaťroční študenti – budúce osobnosti slovenského herectva – si zaspievajú v silvestrovskom týždenníku (č. 52) pieseň Ľubomíra Feldeka a Ilju Zeljenku.

Inú pieseň spievajú protagonisti reportážneho filmu Jána Piroha o silvestrovej noci *Volanie v tiesni*, ktorý je záverečným doplnkom tejto série spravodajskej tvorby (i keď vznikol až o 20 rokov neskôr). ◀

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – DECEMBER 2014

6. 12. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 46/1964 a 47/1964 (repríza 7. 12. o 15.30 hod.)

13. 12. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 48/1964 a 49/1964 (repríza 14. 12. o 15.30 hod.)

20. 12. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 50/1964 a 51/1964 (repríza 21. 12. o 15.30 hod.)

27. 12. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 52/1964 a film *Volanie v tiesni* (repríza 28. 12. o 15.30 hod.)

Zmena programu vyhradená!

Sedím na konári a je mi dobre • archív SFÚ

KINO LUMIÈRE
V DECEMBRI:Dobré debuty
aj Jakubisko v bode zlomuodporúča režisér
Róbert Šveda

„Ty si kapor, Pregelo! Ty si sa narodil, aby si žil v rybníku, a v ňom aj zomrieš. Ale ja som pstruh, ja potrebujem putovať, spoznávať ľudí...“ Túto Polívkovu hlášku spomínam pri mnohých príležitostiach. Je z filmu *Sedím na konári a je mi dobre*. Pre mňa je to asi posledný film Juraja Jakubiska, s ktorým som mal ako tvorca styčné body. Charakteristika kapra a pstruha je pre mňa stále nezabudnuteľná, ako mnohé z tohto filmu, ktorý bol na zlome éry čímsi zlomový. Hoci sa naň zvláštne zbudlo, aj keď je divácky veľmi vďačný a inteligentnejší ako mnohé z filmov, ktoré dnes charakterizujeme slovom „divácke“. Zároveň ho považujem za posledný z post-normalizačných tvorivých úletov Koliby 80. rokov (Herzove *Sladké starosti* sú takisto v programe kina). Lenže doba a ľudia sa menia. No ja som stále kapor. Aj čo sa týka kinematografie. Mám svoj rybník vln, žánrov, filmov aj tvorcov, v ktorom sa rád „bahním“. Preto by som z ponuky kina určite vyzdvihol tri debutové filmy, ktoré si vážim. A debuty boli pre slovenskú kinematografickú obec dlho ošemetnou kategóriou, stále ich nevieme v čase vzniku adekvátne ohodnotiť. Estetické princípy sa plétu s marketingom, hrozí veľký nezáujem o tvorbu človeka, ktorého nepoznáme... Ale po čase sa filmy aj tak ukážu v tom pravom svetle, pretože do kina už nevniká svetlo reklamných citylightov, iba lúč prenášajúci obraz z projektora. Novovlnové debuty sú pre mňa unikátom tvorivých výkrikov, aký nemá v dejinách filmu obdobu. Mnohé sú možno ešte neartikulované, ale o to úprimnejšie. Presne ako Jirešov *Křik* či Papouškov *Nejkrásnější věk*. Oboch tvorcov obdivujem. Nejedného kamaráta som už prinútil pozrieť si Jirešovu *Valeriu*. A môj otec by mohol rozprávať, ako som ich zmlada tyranizoval večným prehrávaním Papouškových *Homol-kovcov*. Pre mňa oba debuty predznamenávajú to, čo do normalizačného obdobia urobilo z tvorcov osobnosti českého filmu. Ich výnimočný autorský pohľad na súčasnosť, na realitu. Každý poetický iným spôsobom, ale každý s výraznou dávkou autenticity a záujmu o pocity súčasníkov.

Zaujímavým debutom je aj Spielbergov *Duel*, ktorý odporúčam nielen pre svoju slabosť pre kamióny, ale aj pre zástupcov Nového Hollywoodu, ktorí sa podľa mňa síce skoro autorsky vyčerpali, ale *Duel* a ďalšie debuty v sebe nesú podobný „výkrik“ ako novovlnové filmy. Opäť možno menej artikulované, ale inteligentný divák vie odpustiť „nervozitu debutantov“ a vyčítať pravý potenciál budúceho autora. ▲

POZNÁMKA REDAKCIE: Decembrové projekcie filmov z programu Kina Lumière sa konajú v kinosále SFÚ na Grösslingovej ulici 32.

Křik • archív SFÚ

KINO
LUMIÈREKINO
SLOVENSKEHO
FILMOVÉHO
ÚSTAVUŠPITÁLSKA UL. 4
BRATISLAVA

Kino Lumière – Kino Slovenského filmového ústavu / Špitálska 4, Bratislava

► www.navstevnik.sk ► www.aic.sk/kinolumiere

Slovenský filmový ústav (SFÚ) ako prevádzkovateľ Kina Lumière si Vás dovoľuje informovať, že od 17. novembra 2014 až do druhej polovice januára 2015 prebiehajú v kine opravy spojené s inštaláciou novej vzduchotechniky a elektrických rozvodov. V snahe zachovať plynulosť premietaní sa vybrané projekcie od 17. novembra konajú v archívnej kinosále SFÚ v jeho sídelnej budove na Grösslingovej ul. č. 32.

Technické parametre archívnej kinosály SFÚ na Grösslingovej ul. č. 32: kapacita 26 miest ► 4K projekcie ► zvuk Dolby Digital (7.1) Vstupné na projekcie v SFÚ: 3,00 €/2,00 €

► 1. 12.

Nick Cave: 20 000 dní na Zemi, r. I. Forsyth, J. Pollard, VB, 2014, 95'

+ Fongopolis, r. J. Kozuch, SR, 2013, 13' (D) (16.00, SFÚ)

Rozpor doby a viery, r. M. Horňák, D. Hanák, L. Kudelka, J. Matula, V. Kavčiak, Českos., 1962 – 1975, 92' (~) (18.00, SFÚ)

Comeback, r. M. Remo, SR, 2014, 85' (D) (20.00, SFÚ)

► 2. 12.

Ida, r. P. Pawlikowski, Poľ./Dán., 2013, 80' (D) (16.30, SFÚ)

Sladké starosti, r. J. Herz, Českos., 1984, 85' (~) (18.00, SFÚ)

8½, r. F. Fellini, Tal./Fran., 1963, 138' (D) (19.40, SFÚ)

► 3. 12.

8½, r. F. Fellini, Tal./Fran., 1963, 138' (D) (15.30, SFÚ)

Effi Briestová, r. R. Werner Fassbinder, Nem., 1974, 132' (~) (18.00, SFÚ)

Ida, r. P. Pawlikowski, Poľ./Dán., 2013, 80' (D) (20.30, SFÚ)

► 4. 12.

Koyaanisqatsi, r. G. Reggio, USA, 1982, 86' (D) (16.30, SFÚ)

Nezvestný, r. Costa-Gavras, USA, 1982, 118' (~) (18.05, SFÚ)

Comeback, r. M. Remo, SR, 2014, 85' (D) (20.15, SFÚ)

► 5. 12.

Koyaanisqatsi, r. G. Reggio, USA, 1982, 86' (D) (16.30, SFÚ)

Big Lebowski, r. J. Coen, USA, 1998, 113' (~) (18.05, SFÚ)

Nick Cave: 20 000 dní na Zemi, r. I. Forsyth, J. Pollard, VB, 2014, 95'

+ Fongopolis, r. J. Kozuch, SR, 2013, 13' (D) (20.20, SFÚ)

► 6. 12.

Nick Cave: 20 000 dní na Zemi, r. I. Forsyth, J. Pollard, VB, 2014, 95'

+ Fongopolis, r. J. Kozuch, SR, 2013, 13' (D) (16.00, SFÚ)

Príbeh Alvena Straighta, r. D. Lynch, USA, 1999, 109' (~) (18.00, SFÚ)

Opri rebřík o nebo, r. J. Ševčíková, SR, 2014, 100' (D) (20.00, SFÚ)

► 7. 12.

Opri rebřík o nebo, r. J. Ševčíková, SR, 2014, 100' (D) (16.00, SFÚ)

Eden a potom, r. A. Robbe-Grillet, Českos./Fran., 1970, 94' (~) (18.00, SFÚ)

Ida, r. P. Pawlikowski, Poľ./Dán., 2013, 80' (D) (20.00, SFÚ)

► 8. 12.

Ida, r. P. Pawlikowski, Poľ./Dán., 2013, 80' (D) (16.30, SFÚ)

Návrat ztraceného syna, r. E. Schorm, Českos., 1966, 88' (~) (18.15, SFÚ)

Opri rebřík o nebo, r. J. Ševčíková, SR, 2014, 100' (D) (20.00, SFÚ)

► 9. 12.

Opri rebřík o nebo, r. J. Ševčíková, SR, 2014, 100' (D) (16.00, SFÚ)

Giordano Bruno, r. G. Montaldo, Tal./Fran., 1973, 113' (~) (18.00, SFÚ)

2001: Vesmírna odyssea, r. S. Kubrick, VB/USA, 1968, 141' (D) (20.00, SFÚ)

► 10. 12.

Deti, r. J. Vojtek, SR/ČR, 2014, 100' (D) (16.00, SFÚ)

Křik, r. J. Jireš, Českos., 1963, 78' (~) (18.00, SFÚ)

Pulp Fiction, r. Q. Tarantino, USA, 1994, 153' (D) (19.45, SFÚ)

► 11. 12.

Comeback, r. M. Remo, SR, 2014, 85' (D) (16.00, SFÚ)

Duel, r. S. Spielberg, USA, 1972, 83' (~) (18.00, SFÚ)

Deti, r. J. Vojtek, SR/ČR, 2014, 100' (D) (20.00, SFÚ)

► 12. 12.

Ťažký deň, r. R. Lester, VB, 1964, 90' (D) (16.30, SFÚ)

Konvoj, r. S. Peckinpah, USA, 1978, 105' (~) (18.10, SFÚ)

Jimmy P., r. A. Desplechin, Fran./USA, 2013, 117' (D) (20.10, SFÚ)

► 13. 12.

Deti, r. J. Vojtek, SR/ČR, 2014, 100' (D) (16.00, SFÚ)

Káva a cigarety, r. J. Jarmusch, USA/Tal./Jap., 2003, 93' (~) (18.00, SFÚ)

Jimmy P., r. A. Desplechin, Fran./USA, 2013, 117' (D) (20.00, SFÚ)

► 14. 12.

Deti, r. J. Vojtek, SR/ČR, 2014, 100' (D) (16.00, SFÚ)

Svedectvo obce Marusia, r. M. Littin, Mex., 1976, 106' (~) (18.00, SFÚ)

Comeback, r. M. Remo, SR, 2014, 85' (D) (20.00, SFÚ)

► 15. 12.

Opri rebřík o nebo, r. J. Ševčíková, SR, 2014, 100' (D) (16.00, SFÚ)

Rozpor doby a viery, r. M. Horňák, D. Hanák, L. Kudelka, J. Matula, V. Kavčiak, Českos., 1962 – 1975, 92' (~) (18.00, SFÚ)

Pulp Fiction, r. Q. Tarantino, USA, 1994, 153' (D) (19.45, SFÚ)

► 16. 12.

Pulp Fiction, r. Q. Tarantino, USA, 1994, 153' (D) (16.00, SFÚ)

Odveta, r. I. Húšťava, Českos., 1980, 76' (~) (18.45, SFÚ)

Opri rebřík o nebo, r. J. Ševčíková, SR, 2014, 100' (D) (20.15, SFÚ)

► 17. 12.

Biely Boh, r. K. Mundrucz, Maď./Nem./Švéd., 2014, 119'

+ Nina, r. V. Obertová, M. Čopíková, SR, 2014, 17' (D) (15.30, SFÚ)

Smrť Mária Riccioho, r. C. Goretti, Švaj./Fran., 1983, 97' (~) (18.00, SFÚ)

2001: Vesmírna odyssea, r. S. Kubrick, VB/USA, 1968, 141' (D) (19.50, SFÚ)

► 18. 12.

Biely Boh, r. K. Mundrucz, Maď./Nem./Švéd., 2014, 119'

+ Nina, r. V. Obertová, M. Čopíková, SR, 2014, 17' (D) (15.30, SFÚ)

Sedím na konári a je mi dobre, r. J. Jakubisko, Českos./Nem., 1989,

122' (~) (18.00, SFÚ)

Deti, r. J. Vojtek, SR/ČR, 2014, 100' (D) (20.30, SFÚ)

► 19. 12.

Deti, r. J. Vojtek, SR/ČR, 2014, 100' (D) (16.00, SFÚ)

Život Briana, r. T. Jones, VB, 1979, 93' (~) (18.00, SFÚ)

8½, r. F. Fellini, Tal./Fran., 1963, 138' (D) (19.45, SFÚ)

► 20. 12.

8½, r. F. Fellini, Tal./Fran., 1963, 138' (D) (15.30, SFÚ)

Mám strach, r. D. Damiáni, Tal./Fran., 1977, 111' (~) (18.00, SFÚ)

Nick Cave: 20 000 dní na Zemi, r. I. Forsyth, J. Pollard, VB, 2014, 95'

+ Fongopolis, r. J. Kozuch, SR, 2013, 13' (D) (20.15, SFÚ)

► 21. 12.

Ida, r. P. Pawlikowski, Poľ./Dán., 2013, 80' (D) (16.00, SFÚ)

Lietajúci Clipper, r. H. Leitner, R. Nussgruber, Nem., 1962,

140' (~) (18.00, SFÚ)

Ťažký deň, r. R. Lester, VB, 1964, 90' (D) (20.30, SFÚ)

► 22. 12. – 26. 12.

Lutujeme, nepremietame.

► 27. 12.

Adéla ještě nevečeřela, r. O. Lipský, Českos., 1977, 100' (~) (16.00, SFÚ)

Koyaanisqatsi, r. G. Reggio, USA, 1982, 86' (D) (18.00, SFÚ)

Ida, r. P. Pawlikowski, Pol./Dán., 2013, 80' (D) (20.00, SFÚ)

► 28. 12.

Nejkrásnější věk, r. J. Papoušek, Českos., 1968, 75' (~) (16.00, SFÚ)

Koyaanisqatsi, r. G. Reggio, USA, 1982, 86' (D) (17.30, SFÚ)

Pulp Fiction, r. Q. Tarantino, USA, 1994, 153' (D) (19.30, SFÚ)

► 29. 12.

Oprí rebrik o nebo, r. J. Ševčíková, SR, 2014, 100' (D) (16.00, SFÚ)

Nápadník, r. P. Étaix, Fran., 1962, 81' (~) (18.00, SFÚ)

2001: Vesmírná odysea, r. S. Kubrick, VB/USA, 1968, 141' (D) (19.45, SFÚ)

► 30. 12.

Ida, r. P. Pawlikowski, Pol./Dán., 2013, 80' (D) (16.00, SFÚ)

Rok draka, r. M. Cimino, USA, 1985, 129' (~) (17.30, SFÚ)

Comeback, r. M. Remo, SR, 2014, 85' (D) (20.00, SFÚ)

► 31. 12.

Lutujeme, nepremietame.

► (ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!)

pozn.: (~) – projekcia z 35 mm kópie / (D) – digitálne projekcie /
(d) – projekcia z DVD nosiča / (b) – projekcia z blu-ray nosiča

Digitalizáciu Kina Lumière finančne podporil Audiovizuálny fond
v rámci komplexného projektu, realizovaného vďaka finančnej podpore
predsedu vlády Slovenskej republiky.

AUDIO
VIZUÁLNY
FOND

DECEMBER 2014

1. 12. 1939 **Milan Veselý** – grafik, scénograf
8. 12. 1929 **Pavol Haspra** – režisér
(zomrel 27. 4. 2004)
9. 12. 1934 **Ivan Letko** – herec
12. 12. 1954 **Stacho Machata** – kameraman
(zomrel 15. 4. 2000)
13. 12. 192 **Alojz Mäsiar** – vedúci výroby
(zomrel 24. 12. 2006)
13. 12. 1954 **Alois Ditrich** – režisér
13. 12. 1964 **Atila Mokos** – herec
14. 12. 1929 **Milan Ferko** – spisovateľ, scenárista
(zomrel 26. 11. 2010)
14. 12. 1944 **Václav Polák** – fotograf
15. 12. 1919 **Tibor Bogdan** – herec
(zomrel 22. 9. 2000)
15. 12. 1944 **Lubomír Záhon** – herec
16. 12. 1899 **Olga Borodáčková** – herečka
(zomrela 13. 9. 1986)
19. 12. 1929 **Sylvia Lacková** – druhá režisérka,
filmová historička
22. 12. 1929 **Mikuláš Ricotti** – kameraman
(zomrel 3. 2. 1998)
23. 12. 1914 **Zlata Hajdúková-Suchánková**
– herečka (zomrela 28. 11. 2002)
29. 12. 1934 **Pavol Mészáros** – kameraman
30. 12. 1929 **Nataša Tanská** – spisovateľka,
scenáristka (zomrela 16. 7. 2014)

zdroj: Kalendár filmových výročí 2014

▪ Interná publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)

► zostavila **Renáta Šmatláková**

Creative Europe Desk
Slovensko informuje

Aktuálne bola publikovaná výzva EACEA 24/2014 – Podpora TV vysielania – s dvomi uzávierkami: 13. januára 2015 a 28. mája 2015. Podmienky sa zásadne nemenili, ide o schému pre nezávislé produkčné spoločnosti a projekty určené primárne na televízne vysielanie. Na projekte musia participovať minimálne tri televízne spoločnosti z troch rôznych členských krajín podprogramu MEDIA, v zmluvách musí byť jasne deklarovaná lehota trvania práv a práva sa musia vrátiť producentovi do siedmich rokov, ak ide iba o zmluvu o vysielaní, alebo do desiatich rokov, ak je televízna spoločnosť aj koproducentom diela. Na podporu je určená suma 11,8 milióna eur. Ak ide o hrané alebo animované diela, podpora predstavuje maximálne 12,5 percenta z celkového rozpočtu (maximum 500 000 eur), ak ide o kreatívny dokument, podpora je maximálne 20 percent z rozpočtu (maximum 300 000 eur). Žiadosti je možné poslať najneskôr v prvý deň nacrúvania a žiadateľ musí preukázať, že má zaistených minimálne 50 percent finančných prostriedkov z celkového rozpočtu.

► vs

DOK.Incubator pozýva
na decembrové prednášky

Môže producent umeleckého dokumentu, ktorého hrdinovia nie sú slávnici ani dosť kontroverzní na to, aby pritiahli do kina široké publikum, s rozpočtom pokrytým len spolovice pomýšľať na medzinárodnú distribúciu? Kde nájsť zahraničných partnerov, ako osloviť sales agentov či televízie – a kedy? Ako financovať distribúciu a kto v tom môže pomôcť? A čo keď producent partnerov nenájde, ako môže nájsť divákov sám a presvedčiť ich, aby prišli do kina? DOK.Incubator privezie na Slovensko expertov na marketing a distribúciu, okrem iného riaditeľa jednej z najväčších medzinárodných distribučných spoločností Autlook Filmsales Petra Jägera (Rakúsko), producenta renomovanej nemeckej spoločnosti Filmtank Thomasa Tielscha, experta na

online distribúciu Kobiho Shelyho (Izrael) a špecialistku na outreach kampane Line Halvorsen (Nórsko). Dve z prednášok štvordňového seminára o súčasných trendoch filmovej distribúcie (2. – 5. decembra) budú otvorené verejnosti:

► **2. decembra od 15. hodiny** predstaví Peter Jäger nové trendy v distribúcii a možnosti, ktoré tieto zmeny dokumentárnemu filmu prinášajú.

► **5. decembra od 9. hodiny** sa producenti a režiséri dokumentov budú môcť pýtať na konkrétne praktické kroky, ktoré môžu pre svoje filmy urobiť. Dozvedia sa, ako identifikovať divácky okruh toho-ktorého filmu a ako toto publikum osloviť, naučia sa hľadať pre svoje projekty partnerov mimo filmovej komunity tak, aby snímku otvorili aj divákovi, ktorí do kina bežne nechodia. Nie je potrebné zasahovať do obsahu filmu, pokiaľ je dobre zvolená stratégia marketingu a distribúcie.

Prednášky sa budú konať na Filmovej a televíznej fakulte Vysokej školy múzických umení v Bratislave (Svoradova 2). Workshop organizuje Asociácia nezávislých producentov v spolupráci s DOK.Incubatorom, so Slovenským filmovým ústavom a s FTF VŠMU. Podujatie finančne podporil Audiovizuálny fond a Ministerstvo kultúry SR.

► anp

► www.csfilm.cz, www.filmpost.cz

Televízia českých a slovenských filmov
Slovenské pondelky 2014

1. december 2014

20.00 ► **Deň, ktorý neumrie**, r. M. Tápák, 1974, 88 min.22.00 ► **Lazy sa pohli**, r. P. Bielik, 1952, 80 min.

8. december 2014

20.00 ► **Ružové sny**, r. D. Hanák, 1976, 81 min.22.00 ► **Čitová výchova jednej Daše**, r. J. Zeman, 1980, 87 min.

15. december 2014

20.00 ► **Pieseň o sivom holubovi**, r. S. barabáš, 1961, 98 min.22.00 ► **Uhol pohľadu**, r. V. Balco, 1984, 75 min.

22. december 2014

20.00 ► **A pobežím až na kraj sveta**, r. P. Solan, 1979, 74 min.22.00 ► **Most na tú stranu**, r. V. Pavlovič, 1961, 90 min.

29. december 2014

20.00 ► **Rodná zem**, r. J. Mach, 1953, 102 min.22.00 ► **Deň náš každodenný...**, r. O. Krivánek, 1969, 88 min.

Zmena programu vyhradená!

► V bratislavskom Kíne Lumièr sa 4. 11. uskutočnila prezentácia knihy esejí *Úklady jazyka* od filmového publicistu a kritika Pavla Branka. Prezentácia sa konala za účasti autora a ukážky z knihy čítala Inge Hrubaničová. Publikácia vyšla vo vydavateľstve MilaniuM v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom.

► Prezident republiky Andrej Kiska vymenoval 19. novembra 31 nových vysokoškolských profesorov. Sú medzi nimi aj osobnosti z oblasti filmového umenia a multimédií – filmový teoretik a riaditeľ Audiovizuálneho fondu Martin Šmatlák, strihačka Darina Smržová a zvukový majster Peter Mojžiš.

► Cenu Nadácie Tatra banky za umenie udeľovali 22. novembra už po devätnásty raz. V kategórii audiovizuálna tvorba, film a televízia ju získala Katarína Kerekesová za réžiu a scenár televízneho seriálu *Mimi a Liza* a v tej istej kategórii získala cenu pre mladého tvorca do 35 rokov Vladislava Plančíková za scenár, réžiu a animáciu filmu *Felvidék – Horná zem*.

► ZS

NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► NOVEMBER 2014

► PUBLIKÁCIE

1. Pavel Branko: *Úklady jazyka* (MilaniuM v spolupráci so SFÚ, Dunajská Lužná)
2. Cinepur č. 95/2014, téma: *Proměny dokumentu* (Sdružení přátel Cinepuru, Praha)
3. A. A. Tarkovskij: *Krása je symbolem pravdy* (Camera obscura, Příbram)

► AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. DVD *Sladký čas Kalimagdory* (SFÚ, Bratislava)
2. DVD *Obrazy starého sveta* (SFÚ, Bratislava)
3. DVD *Všetky moje deti* (Media Film, Bratislava)

Predajňa SFÚ Klapka.sk (Grösslingová 43) ponúka v decembri túto akciu:

Ak si v predajni Klapka.sk kúpite decembrové číslo Film.sk, dostanete k nemu DVD s rozprávkou *Mahuliena zlatá panna* (r. M. Luther).

NAJNAVŠTEVOVANEJŠIE FILMY V KÍNE LUMIÈRE ► OKTÓBER 2014

1. *Comeback* (r. Miro Remo, Slovensko, 2014, ASFK)
2. *8½* (r. Federico Fellini, Taliansko/Francúzsko, 1963, ASFK/SFÚ – Projekt 100)
3. *Ťažký deň* (r. Richard Lester, Veľká Británia, 1964, ASFK – Projekt 100)
4. *Nick Cave: 20 000 dní na Zemi* (r. Iain Forsyth, Jane Pollard, Veľká Británia, 2013, ASFK – Projekt 100)
+ *Fongopolis* (r. Joanna Kozuch, Slovensko, 2013)
5. *Deti* (r. Jaro Vojtek, Slovensko/Česko, 2014, ASFK – Projekt 100)

OBJEDNÁVKOVÝ KUPÓN FILM.SK NA ROK 2015:

Meno/Firma:

Ulica/Číslo: Mesto/PSC:

Objednávam si:

a) polročné predplatné (6 mesiacov – vychádza 6 čísiel) = 6 €

b) celoročné predplatné (12 mesiacov – vychádza 11 čísiel / v lete vychádza dvojčíslo) = 11€

Platbu za predplatné uskutočním týmto spôsobom:

a) Poštovou poukážkou typu „C“ na adresu: L. K. Permanent, spol. s r.o., poštový priečinok 4, 834 14 Bratislava 34

b) Predplatením vystavenej faktúry

IČO/DIČ

KONTAKT: tel. 02/49 11 12 02, fax: 02/49 11 12 09,

E-MAIL: zakova@lkpermanent.sk

1. Ida

Paweł Pawlikowski / Poľsko, Dánsko / 2013 / 80 min.

2. Pulp Fiction

Quentin Tarantino / USA / 1994 / 153 min.

3. Nick Cave: 20 000 dní na Zemi

Iain Forsyth, Jane Pollard / Veľká Británia / 2014 / 96 min.

+ Fongopolis

Joanna Kozuch / Slovensko / 2014 / 13 min.

4. 2001: Vesmírna odysea

Stanley Kubrick / Veľká Británia, USA / 1968 / 141 min.

5. Koyaanisqatsi

Godfrey Reggio / USA / 1982 / 86 min.

6. Deti

Jaro Vojtek / Slovensko, Česko / 2014 / 100 min.

7. Ťažký deň

Richard Lester / Veľká Británia / 1964 / 87 min.

8. Jimmy P.

Arnaud Desplechin / Francúzsko, USA / 2013 / 117 min.

9. Biely boh

Kornél Mundruczó / Maďarsko, Nemecko, Švédsko / 2014 / 119 min.

+ Nina

Michaela Obertová, Veronika Čopíková / Slovensko / 2014 / 17 min.

10. 8½

Federico Fellini / Taliansko, Francúzsko / 1963 / 138 min.

20. ROČNÍK
PROJEKT 100
1995 – 2014

100
2014

OD KLASIKY PO SÚČASNÉ TRENDY
PROJEKT

ASOCIÁCIA SLOVENSÝCH FILMOVÝCH KLUBOV
UVÁDZA NAJVÄČŠIU PUTOVNÚ PREHLIADKU
FILMOV NA SLOVENSKU

od **11. septembra**

V KINÁCH A VO FILMOVÝCH KLUBOCH / www.asfk.sk

ORGANIZÁTOR:

SPOLUORGANIZÁTOR:

PODOLARTE FINANČNÉ PODPORIL:

PARTNER:

MEDIALNÍ PARTNER:

Pravda Pravda.sk týždeň **film.sk** :RADIO_FM :KINEMA :CITYFESK :Telkáč.sk

PREDAJ MESAČNÍKA FILM S.K. KINOKUPECTVÁ A INÉ PREDAJNÉ / BRATISLAVA ▶ Klappa.sk – predajňa SFÚ (Grosslingová 4,3) ▶ Artforum (Kozia 20)
▶ Ek Libris (Nám. Ľ. Štúra 4) ▶ Hummel Music (Klobučnícka 2) ▶ Martinus (Obchodná 2,6) ▶ Prospero – predajňa DÚ (Jankovcov nám. 12)
▶ vstávica VSMU (Svoradova 2) **FILMOVÉ KLUBY** ▶ Kino Lumière Bratislava – kino SFÚ (Srlátska 4) ▶ FK – kino Junior Levice
▶ FK – kino Svojá Martin ▶ FK – kino Fontána Piešťany ▶ FK – Nabdó Trnava

**SLOVENSKÝ
FILMOVÝ ÚSTAV**
SLOVAK FILM
INSTITUTE

ISSN 1335-8286

12
9 771335 828003

FILM S.K. JE EVIDOVANÝ MK SR P09 EV, Ž, R/ 947/08

KALENDÁRIUM

▶ **PREMIÉRY**

DISTRIBÚCIA

ROZHOVOR

PUBLIKÁCIE

▶ **TÉMA**

FILMOVÉ NOVINKY

FESTIVALY

▶ **RECENZIA**

PROFIL

OHLASY

REBRÍČKY

A JUBILEÁ

▶ **PROGRAM**

KINA LUMIÈRE